

Doğu Asya'da İttifakların Mantığı: Bir Strateji Paradoksu*

Ayşen Aysun KIZIL**
aysuntercume@gmail.com
ORCID: 0000-0002-6239-8080

Hüseyin EMİROĞLU
hemiroglu9@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9980-1083

Araştırma Makalesi

DOI:...

Geliş Tarihi: 15.10.2021

Kabul Tarihi: 15.11.2021

Atf Bilgisi

Kızıl, A.A., Emiroğlu, H. (2021). Doğu Asya'da İttifakların Mantığı: Bir Strateji Paradoksu, *Ahi Evran Akademi*, 2(2), 112-131

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, “Devletler tehdide karşı ne tür davranışlar gösterir?” genel sorusundan hareketle, Doğu Asya'nın iki kilit aktörü Çin ve Japonya'nın spesifik dönemlerde tehdide karşı ne şekilde davranış geliştirdiğinin analiz edilmesidir. Özellikle Çin ve Japonya'nın tehditlere karşı geliştirdikleri stratejiler, güç ve tehdit kuramı analizlerinde göz ardı edilmekte ve literatürde Çin ve Japon araştırmacılarının çalışmaları üzerine büyük açık bulunmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmanın hem Türkçe literatüre hem de Doğu Asya'da Çin ve Japonya'nın tehdide karşı birbirine benzer veya birbirinden farklı kullandığı stratejilerin ve bu stratejilerdeki paradoksun ortaya konması bakımından kuramsal çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir. Çalışma bu bağlamda, göreceli güç ve güç dengesindeki değişimlerin ortaya çıkarılabilmesi adına üç spesifik tarihsel tehdit süreci altında incelenmiştir. Buna ilaveten, gücün yükselişine dair çalışmalarda her iki devletin rekabetine dayalı ittifak mücadelesinin gücü destekleyen bir unsur olduğu ve gereken boyutta tehdit algısının gücü durdurmak veya engellemekten öte, onu geliştirdiği varsayımı göz ardı edilmiştir. Bu yönüyle ve literatürdeki çalışmalardan farklı olarak çalışma, tehdidin çift yönlü etkileşim içeren bir süreç olduğunu ve yalnızca yükselen gücün değil aynı zamanda gücünü maksimize etme çabasından doğan değişim olgusunun da tehdit oluşturduğunu ortaya çıkarmaktadır. İttifak kurarak harekette ivme kazanan devletler için “momentum topları” benzetmesi yapılmış ve Hareket Kanunu (Etki-Tepki Kanunu) çerçevesinde Newton'un denge beşiği (Newton's Cradle) uluslararası ilişkiler alanına adapte edilerek kuram uygulama (theory application) yapılmıştır. Çalışmanın bütününde eklektik analiz kullanılmış ve “değişim, hareket ve bağlama” dayalı Çin araştırma yöntemi izlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Doğu Asya, Güç dengesi, İttifak (Tehdit) Kuramı

Alliances Logic in the East Asia: A Strategical Paradox

ABSTRACT

This study aims to analyze the question on “how the two regional key actors -China and Japan- act against threats” inspring from the broad question of “what type of reactions do states give towards the threats?”. The strategies towards the threats developed by China and Japan have been ignored especially in the analysis related to power and threat theories and there is a wide gap on studies of Chinese and Japanese researchers. In this respect, this study is expected both to contribute to the theoretic studies through revealing the similar and differentiated strategies, the paradox of strategies of both and to fill the gap in Turkish literature. Within that scope, the study is analyzed under three specific historical threat eras to indicate the changing status of the relational power and the balance of power. In addition, it has been ignored in rising power studies that the bipolar alliance structure led by the both states' competition as well as threat at required level in the East Asia have a contributing factor instead of its' stopping and preventing role. In this respect, the study outputs that threat has a bi-directional interaction process in the East Asia; not only rising power is the source of the threats but also “the action of change emerged by power maximization” is a factor to spread threats. In the study, the states gaining momentum of movement through alliances are referred as “momentum balls” and Newton's Cradle in the framework of the Movement Law (Action-Reaction Law) are adapted to the international relations through theory application. Eclectic analysis method is used within the whole study and Chinese research method based on “change, movement and perspective” is followed.

Keywords: East Asia, Balance of power, Alliance (Threat) Theory

Giriş

Asya Pasifik ülkelerinde son otuz yılda görülen devasa büyüme ve bölgedeki rekabet ortamı, bölgenin ABD'den sonraki küresel en büyük iki ekonomisine ve ofansif kapasiteye sahip iki rakip ülkenin- Çin

* Bu çalışma, Kırıkkale Üniversitesi'nde, Prof. Dr. Hüseyin Emiroğlu'nun danışmanlığında devam eden “21. Yüzyılda Asya-Pasifik'te Güç Dengesi: Çin-Japonya İlişkileri” başlıklı tez çalışmasından üretilmiştir.

** Doktora Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

ve Japonya- dengeleme stratejilerine olan ilgiyi de arttırmıştır. Dengeleme stratejisi olması için ise bir gücün yarattığı tehdit algısı literatürde temel neden olarak gösterilmektedir.

Özellikle realist paradigmada önemli bir yere sahip “güç dengesi” ve “tehdit kuramı”, farklı realist bakış açılarından literatürde: Tehdit oluşturabilme etkisine sahip gücün hangi evrede tehdit oluşturduğu, bazı düşünürlerce 1) ekonomik refah seviyesinde ani bir çıkış göstermesi, 2) savunma bütçesini arttırması, 3) bölgenin en güçlü devletlerinden olması ve başka bölgede de çıkarıcı politikalar yürütmesi olarak sıralanmıştır. Aslında gücün tek başına kendisinin tehdit oluşturması beklendik bir durum olmayıp; yeni bir gücün göreceli yükselmeye başlamasının bölgenin dinamiklerini savaşın çıkması yönünde tetiklemesinin oluşturduğu bir tehdit hali gözlenmektedir (Mearsheimer, 2001).

“Devletlerin coğrafyasında birbirlerine olan yakınlığı, nüfusu, sanayisi, ofansif niyetleri ve kapasitelerini, tehdidin seviyesinde etkili unsurlar olarak nitelendiren Walt’a göre toplam güç (*aggregated power*) -diğer değişkenler sabit kabul edildiğinde- ne kadar çoksa, o kadar çok tehdit yayar (Walt, 1985). Bu varsayım, neden ekonomik bir dev olan Japonya’nın bugünkü Çin kadar diğer ülkeler için küresel bir tehdit oluşturmadığının da açıklayıcı nedenlerinden biri olabilir. Diğer yandan Çin ile Japonya’nın coğrafi olarak birbirine yakınlığı ve Güney Çin Denizi’ndeki sınır sorunları, bu iki devletin birbirini tehdit olarak algılamasındaki temel tehdit unsurunu teşkil etmektedir. (Aksi takdirde geleneksel güç dengesi kuramına göre Çin ve Japonya’nın ABD’ye karşı ittifak kurması beklenen şeydir.) Bu varsayımı temel alan bir diğer varsayım ise, Soğuk Savaş sonrası ofansif niyet ve kapasitesi artan Japonya-ABD müttefikliğinin de aynı şekilde Çin tarafında tehdit uyandırmasıdır.

Walt’un Tehdit Kuramını doğrulayan varsayımları bugün Doğu Asya’da görebilmemiz mümkündür. Ancak literatürde “ittifak” (tehdit) kuramı akademik alanda fazla geliştirilememiştir. Örneğin, Doğu Asya’da tehdidin işlevleri göz ardı edilmektedir. Batı literatüründe sıklıkla görmeye alışık olduğumuz “Çin’in tehdit yarattığı” (“*China as a threat*”) varsayımı, Çin bakış açısından bakıldığında aslında ABD ve müttefiklerinin (Japonya gibi) de Çin için bir tehdit yarattığını, dolayısıyla tehdidin 1) çift yönlü etkileşime tabi (“*US as a threat*”) bir süreç ve 2) iki kutuplu ittifak sisteminde ve yatay güç dengesi beşiğinde harekete ve stratejilerdeki değişime odaklı, *etki-tepki* içerisinde gelişim gösterdiği. Bu yönüyle bu çalışma, uluslararası ilişkilere hem tehdidin çift yönlü etkileşim süreci olduğu tanımı ile kuramsal katkı sağlamayı hedeflemekte, hem de ofansif nitelik kazanması halinde kurulan ittifakların da devletler gibi tehdit oluşturabileceği işlevini ortaya çıkarmakta ve Doğu Asya’nın iki kutuplu ittifak yapısının birbirini dengelerken aynı zamanda birbirini beslediği varsayımını ortaya çıkarmaktadır. Bu etkileşimi ortaya koyabilmek adına, bölgede ittifak kuran devletler, Newton’un “Denge Beşiği” (*Newton’s Cradle*) ile ilgili bir kavram olan “*momentum topları*” na benzetilerek; Doğu Asya’da Çin ve Japonya’nın dengeleme davranışı, “etki-tepki” hareketi ile açıklanmaya çalışılmıştır. “Değişim ve harekete” odaklı olan Çin felsefesinden faydalanarak, topları (devletleri) harekete geçiren şeyin tehdit olduğu varsayımı ile temel fizik ve felsefe alanlarından kuramsal uygulama yapılan çalışmanın, Bölgenin güç dengesinde meydana gelen değişimi de ortaya koyması hedeflenmiştir.

Literatürde ayrıca Doğu Asya’da ittifakların mantığı (tehdit süreçleri, tehdit aktörleri ve devletlerin tehdiye verdikleri benzer ve farklı dengeleme stratejileri vs.) yüzeysel kalmıştır. Çin-merkezci ve Japonya’nın içerisinde bulunduğu ittifaklar hakkında Doğu Asya üzerine daha önce yapılan çalışmaların azlığı nedeniyle bu çalışmanın Doğu Asya’da güç dengesi ve tehdit kuramı çerçevesindeki alan araştırmaları için de faydalı olması beklenmektedir. Tehdit (ittifak) kuramı perspektiften ele alınan çalışma ile Çin ve Japonya’nın bir dengeleme aracı olarak içerisinde yer aldıkları ittifaklarda önem kazanan liderlik rekabeti, büyük güç (ittifak) mücadelesi ve ulusal çıkarları çerçevesinde kendi ittifak ağına ortak katma amacı incelenmiş olup, realist paradigmaya farklı bir bakış açısı kazandırma amacı bulunmaktadır. Ayrıca Doğu Asya’da dengelemenin istikrarı sağlayan bir unsur oluşunun ötesinde, aynı zamanda gücün yükselişine ivme kazandırabilen bir unsur da olabileceği incelenmiştir.

Tehditlere cevap verme şekli olan ittifakların, günümüzde bölgede iki kutuplu bir yapı sergilediği söylenebilir. Birincisi San Francisco Sistemi içerisindeki Pasifik İttifakı (Japonya-ABD) ve bu ağa

bağlı Hint Pasifik İttifakı (Japonya-Hindistan-Avustralya), diğeri Çin merkezli Çin-Rusya stratejik işbirliği yapısıdır. Bu sebeple Çin'in Rusya'ya, Japonya'nın ise ABD dış politikasına aykırı bir dış politika seyremediğini göz önünde bulundurduğumuzda ve bu iki süper gücün (ABD ve Rusya), bölgenin büyük güçleri (Çin ve Japonya) ile olan ittifaklık ilişkileri düşünüldüğünde, ABD ve Rusya politikalarının da bağımlı değişken olarak incelenmesi uygun görülmüştür. Bu değişkenlerin kapsama alınması ise çalışmaya daha sistemik ve bütüncül bir analiz imkânı sağlamıştır.

Çin ve Japonya'nın dengeleme stratejilerini daha net analiz edebilmek için, Doğu Asya'daki tehdit süreçleri üç tarihsel dönem altında incelenmiştir. Bunlardan ilki, 18. ve 19. Yüzyıllardaki Batı tehdidine karşı ittifakların şekillenmeye başladığı, Çin-Japon Savaşları ve modernleşme dönemini kapsayan, dengeleme stratejilerinin Batı'dan ithal edildiği dönemdir. Bu dönemde Japonya ve Çin'in uyguladıkları farklı stratejiler, güç dengesindeki değişimin de nedeni olmuştur. Hâlihazırda yüzyıllık yükselen güç olan Çin'e karşı Japonya'nın Batı değerlerini kendine adapte ederek topyekûn modernleşme (iç dengeleme) çabaları ve yine Anglo-Japon ittifakı ile başlayan dış dengeleme, bölgede yüzyıllık Sino-merkezli imparatorluk gücünün zayıfladığı süreçte Japon gücünün yükselişe geçtiği bir güç değişimi meydana getirmiştir.

İkinci tehdit süreci, hem Çin'in hem de Japonya'nın dış dengelemede bir süper güç ile ittifak ilişkisi kurarak asimetrik ittifak ilişkilerinin şekillendiği dönem olarak incelenmiştir. Bu dönemde katı bir tehdit olarak algılayan Japonya, revizyonist dış politikası sonucu Amerikan nükleer gücü ile karşılaşmıştır. Amerika, hem Çin hem de Sovyetler için tehdit oluşturduğundan, bir tarafta Çin-Sovyetler ittifakı diğer tarafta İkinci Dünya Savaşı sonrası askeri güçten yoksun kaldığı dönemde Amerika'ya dayanan Japonya, iki farklı süper güç ile benzer dengeleme stratejilerini (asimetrik ittifak ilişkisi) takip etmiştir. Ancak Çin'den farklı olarak askeri gücünü yitiren Japonya'nın bir iç dengeleme stratejisi olarak kalkınmaya verdiği önem, onu sonraki aşamada bölgenin lider ekonomik gücü haline getirecektir. Diğer yanda bu tehdit süreci içerisinde Çin'in önce Sovyetler, sonra da Sovyetler tehdidine karşı kısa süreliğine giriştiği Çin-Amerikan müttefikliği, onu 1980'li yıllardan sonra stratejilerinden ders çıkarmaya ve dış dengelemede daha ihtiyatlı davranmaya itmiştir. 1990'lı ve 2000'li yılları kapsayan üçüncü tehdit sürecinde, bölgede oluşan iki kutuplu ittifak yapısında Çin ve Japonya'nın kendi yanına ittifak ortağı çekerek prestij gücü sağlama amacı taşıdığı söylenebilir. Bu dönemde tehdit, Batı literatüründe yalnızca yükselen Çin ile yorumlansa da, Soğuk Savaş sonrası defansif nitelikten ofansif niteliğe evrilen bir Japonya-ABD müttefikliği düşünüldüğünde, Japonya-ABD müttefikliğinin de Çin için tehdit oluşturduğu söylenebilir. Bu da, Doğu Asya'da tehdidin çift yönlü etkileşime haiz bir kavram ve durum olduğunu göstermektedir. Buna ilaveten, 2000'li yıllarda karşı ittifak kutbunda (Japonya-ABD) tehdidin boyutunu arttırmamak amacıyla Rusya'ya yönelik olarak "ittifak" ve "müttefiklik" kavramlarını çok kullanmayan Çin için ittifakın sert anlamını yumuşatan söylemlerle güç dengesi kavramının kapsamını değiştirmeye çalışmak, Japonya ile karşılaştırıldığında değişiklik gösteren strateji örneklerindedir.

Yöntemsel anlamda çalışma, uluslararası ilişkiler kuramlarının Batı etkisinde kaldığı eleştirilerine yanıt olarak; gerek Doğu gerekse Batı literatürüne objektif bir bakış açısıyla incelenmiştir. Bu sebeple, literatür taraması yoluyla ve sistematik derleme yöntemi ile elde edilen bilgiler toplanarak kavramsal ve karşılaştırmalı analiz beraberinde etki-tepki ilişkisi içerisinde incelenmiştir.

Tarihsel felsefede "değişim" ve "bağlama odaklı" Çin araştırma yöntemi, araştırmaya yansıtılmaya çalışılmış olup; hem bir kuram çerçevesinde hem de Çin anlayışında değişim ve bağlama dayalı analiz yapılmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra, karşılaştırmalı bir strateji örneği ortaya çıkarma amacından öte, her iki devletin tehdit karşısında verdikleri davranışsal çıktılar verilmeye çalışılmıştır. Tarihsel olarak her iki devletin İmparatorluk tarihinden bugüne geçen süreç, incelemede kolaylık sağlaması açısından üç tehdit evresine (1. İmparatorluk dönemi, 2. İkinci Dünya Savaşından Soğuk Savaşa kadar geçen dönem: 1945-1990, 3. Soğuk Savaş sonrası dönem: 1990-2000'li yıllar) bölünerek analiz edilmiştir. Bu şekilde güç dengesinde meydana gelen değişimler ile zaman zaman farklı ve zaman zaman benzer stratejiler güden Çin ile Japonya'nın göreceli güçteki değişimleri daha net görülebilmektedir.

Yöntemsel anlamda ise Batı geleneğinde tahlil ve tasnif yöntemi ile daha detaylı ve kurama bağlı olarak incelenen "güç" ve "güç dengesi" kavramları ve uluslararası ilişkiler anlayışında her zaman

merkeze oturan *nedensel* çalışmalara karşın, Batının Çin mantalitesi daha çok hem Antik Çin felsefesinden gelen geleneksel bir anlayış ile *karşıtlık, değişim ve hareket* üzerine, hem de Sun Tzu'dan bu yana gelişen “strateji” odaklı ve Konfüçyüs geleneğinin perspektife ve bilmeye dayalı yaklaşımı çerçevesinde, (Wang, 2013) bağlama dayalı gelişmiştir. Bu sebeple, güç dengesindeki değişim ve hareket ile bu hareketin oluşturduğu tehdit etkisi, bağlama ve harekete dayalı analiz yöntemi kullanılarak çalışma yürütülmüştür. Yani bir hareket, karşı tarafta bir hareketin nedeni olmuştur (etki-tepki analizi). Bu da güç dengesindeki değişimin kendisidir. Çin perspektifinde yer alan değişim ve harekete dayalı çözümler ise ittifaklar bağlamında Newton'un “*Denge Beşiği ve Hareket Kanunu*” ile ilişkilendirilmiştir. Bu kanundan faydalanılmasının amacı, çalışmaya mekanik bir özellik katmak değil; Doğu Asya'da tehdit algısının altında yükselen güçten öte, gücün maksimizasyonuna dayalı *değişim* olgusunun yattığı varsayımını destekleyebilmek, etki-tepki temelli yatay iki kutuplu ittifak sisteminde bir ittifak kutbundaki sert dengeleme hareketinin diğer tarafta yine sert bir mukavemet ile karşılanacağı varsayımını analiz etmek ve ittifak kuran devletlerin hareketi için kullanılan “*momentum topları*” kavramını uluslararası ilişkiler literatürüne kazandırabilmek içindir.

Doğu Asya'da “Güç Dengesi” (İttifak) Kavramı

Morgenthau'ya göre güç dengesi, “*uluslararası politikanın gerekli gelişimi*, (Morgenthau, 1993, s.126) *uluslararası politik yaşamın içinden sökülüp atılamayacak gerçeği*, (Morgenthau, 1993, s.155) ve *politikanın demir kanunudur*”.Waltz'a göre, güç dengesi, “*devletlerin yardımına koşabilecek bir üst makamın olmadığı ve devletlerin bu sebeple kendi çıkarları için her türlü araçları kullanabildiği, iki veya daha fazla devletin anarşik düzende ortaya çıkarttığı şeydir*” (Waltz, 1979, s.117). Bir diğer ifade ile daha çok realist kuramda yer bulan “güç dengesi” kavramı, devletler arasında gücün eşit yapılandırılmadığı sistemde (Waltz, 2001) göreceli güç farklılığının doğurabileceği olası çatışmalara karşı bir istikrar aracı olarak nitelendirilmektedir (Debin, L.,Naseer, R., ve Amin, M. 2012).

Batı literatüründe ilk defa 16. ve 17. yüzyıllarda kullanılmaya başlayan ve birçok tanımlamaya sahip güç dengesi kavramı, “*anarşik uluslararası ortamda bulunan devletlerin, diğer devletlerin gücündeki bir yükselişe karşı, bu devletlerin kendi gücünü arttırma yoluna giderek davranışsal tepki göstermesi*” (Dowding, 2011, s.46) şeklinde nitelendirilmiştir. Güç dengesi, dengelemenin sonucunda ortaya çıkan mevcut durumun kendisi iken; devletlerin dengeleme davranışları, onların stratejisi veya dış politikasını şekillendiren bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yükselen yeni bir gücün bölgesel hegemon olmadan önce önüne geçmek amacı şeklinde ifade edilen geleneksel güç dengesi kuramcılarının farklı olarak Stephen M. Walt, “İttifak” kavramını ise, devletlerin bir güce karşı değil; *tehdide* yanıt verme davranışı şeklinde nitelendirmiştir (Walt, 2013). Nitekim bugün yalnızca *yükselen güç* Doğu Asya'da tek tehdit unsuru olmayıp; gücünü maksimize etmeye çalışmanın oluşturduğu hareket ve değişim olgusunun tehdidin temel unsuru olduğunu belirtmek yanlış olmayacaktır. Ayrıca ittifakların bir istikrar sağlama aracı olabildiği kadar, ofansif nitelik kazanması halinde, devletler gibi tekrar tehdit yayabilme işlevi (döngü şeklinde) olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu döngü, klasik Çin felsefesine göre bir “güç”, “hareket” ve değişime odaklıdır. Dünyadaki hemen her şey, bir materyal güç kapsamındaki değişim gücü (*power of change*) içerisinde ve bir hareket gücü (*power of movement*) halinde yer alır. Aslında materyal güç, değişim gücünün etkisiyle ortaya çıkmıştır (Chan, 1963). Chuang Tzu'nun Mistik Yolu'na göre doğadaki tüm canlıların yaratıcı ve değişken bir gücü vardır. Örneğin doğanın gücü, evrendeki *değişim* olgusunda saklıdır. Toprağa su verdiğinizde ipek olur, verimli topraklarda bunların kökünden ot olur; bu otlardan solucan olur; solucanlardan kelebek ve böcekler olur; binlerce yıl sonra bu böcekler *kan-yü-ku* kuşuna dönüşür. Bu da doğadaki hareketin gücüdür (JeoLooLiu, 2006).

Her hareketin bir gücü olduğu düşünüldüğünde, Doğu Asya'da çift yönlü etkileşim fonksiyonuna, yani etki-tepki işlevine (*action-reaction*) sahip olan tehdit süreci, Newton'un üçüncü *Hareket Kanunu* olan etki-tepki kanununa benzer şekilde yol bulmaktadır. Buna göre, beş toptan oluşan yatay bir sistem içerisinde bulunan bir denge beşiğinde, bir topun yerini değiştirmesi için başka bir topun harekete geçmesi gerekmektedir. Topa dış kuvvet uyguladığınızda harekete geçer ve bu hareket, son topa ulaşıncaya kadar devam eder. (Son yıllarda Avrupa kıtasının Doğu Asya'nın güç dengesi

modellemesinde yer alışı, hareketin yayıldığına göstergesidir.) Zamanla momentum kazanan toplar için durmak artık söz konusu değildir. (İttifak sistemi bir kez oluştuğunda, bu durum ivmelenerek devam edecektir.) Yani Çin'in yükselişe geçişi, sistemde hareketi başlatan şeydir. Diğer açıdan baktığımızda, ABD ve bölgede Japonya gibi müttefiklerin Çin'in yükselişine verdiği dış kuvvet, hareketi başlatan şeydir. Denge beşiğindeki ilk momentum topu (ABD) yanındaki ile birleştiğinde (Japonya), karşı tarafta diğer topu aynı hızda ve diğer topla birleştirerek (Çin ile Rusya) harekete geçirir. Topların kütleleri birbirine yakın veya eşittir. (Devletlerin aynı hızda hareket sağlaması için birbirine güç açısından denk veya yakın olmaları gerekmektedir. Bu güç eşitliğini sağlamak amacıyla ittifak partneri seçer, çoğaltır ve modelleme yaparlar.) Newton'un Denge Beşiği'ne benzeyen Doğu Asya ittifak yapısı içerisinde, bazı güçler sistemin dışında kalabilir, bazı güçler denge beşiğinde sabitesini koruyan ortadaki toplar gibi ne Çin'e ne de Japonya'ya ittifak ortağı olmayı tercih edemeyebilir.

Değişimin gücüyle ortaya çıkan "hareket" (*power of movement*), momentum topları örneğinde ittifakın nedeni iken; değişimin kendisi, tehdit algısının nedenidir. Bu değişimin, hareketin ve tehdidin sonucu ivme kazanan güç dengesi beşiğinde yer alan momentum topu, yanındaki topa ne kadar hızla yapışıp harekete geçerse, karşı tarafta yer alan topu o derece yüksek ivme ile ittirerek hareket geçirir. Bu durumu somut olarak örneklendirmemiz gerekirse:

Devletin gücünü maksimize etme çabaları=Değişim
Değişimin diğer devletler üzerinde oluşturduğu algı=tehdit
Tehdidi karşılamak üzere sağlanan davranış= Hareket (*dengeleme*)
Değişimin/hareketin oluşturduğu durum =Momentum/ivme (*ofansif yapı ve tehdit oluşturma*)
Momentum toplarının diğer topları harekete geçirdiği beşik= *güç dengesi (ittifak)*
Hareket ne kadar az ise, karşı tarafta hareket o kadar azdır.
Hareket ne kadar fazla ve şiddetli ise, karşı taraftan o kadar direnç görür.

Batı literatüründe farklı ve sayısız ifadelerde anlam bulan "güç dengesi" kavramının Çin uluslararası ilişkiler literatüründe ABD ile özdeşleştiğini söylemek mümkündür. Yani Çin perspektifinden "güç-dengesi", ABD'nin bölgedeki hegemonyasına dayalı özel bir strateji ve olarak hegemon güce ait özel bir yaklaşımdır (Cheng, 2018). Çin perspektifinden "ittifaklar", ABD'nin kendi küresel hegemon olma durumunu sürdürmek için Amerikan yanlısı (Pax-Americana) stratejisi ile kendisinin yükselişini çevrelemek için bölgedeki devletlerle enteraktif ilişkiler kurma ve Asya tipi bir NATO oluşturma aracıdır. Oysa Çin'e göre Asya güvenliği, Asyalıların kendisine özgü olmalıdır. Yani bir yanda Batı literatüründe sıklıkla ifade edilen "Çin'in yükselişinin bölgesel ve küresel seviyede tehdit yarattığı" ve bu tehdit algısından sinerji bulan Dörtlü Hint-Pasifik İttifakı'na (*Quad**) karşı (Rozman, 2021 Haziran), Çin perspektifinden, "ABD'nin bölgede varoluşunun yarattığı tehdit" varsayımı da yadsınmaz. Dolayısıyla tek başına Çin için tehdit uyandırmayabilecek bir "Japonya", ABD ile ittifak etkileşimine girdiğinde (başta topla birleşerek bir hareket kazanmıştır) artık bir tehdit algısı uyandırabilmektedir.

Çin ve Japonya'nın tehdide karşı verdikleri dengeleme davranışları ve dengeleme stratejisindeki farklılıkların güç dengesindeki değişime etkilerini daha net görebilmemiz açısından bölge tehdit bakımından üç sürece ayrılmıştır:

Birinci Tehdit Süreci: Batı Tehdidine Karşı Dengeleme

Tehdidin bölge dışından-Batı'dan- geldiği İmparatorluk dönemi olarak adlandırdığımız birinci tehdit sürecinde (18. ve 19. Yüzyıl) Japonya'nın gerek iç dengeleme gerekse dış dengeleme stratejisindeki başarısı, onu Çin ile karşılaştırıldığında göreceli olarak öne geçirmiş ve bu durum Doğu Asya'nın göreceli güç dengesindeki değişimin en önemli nedeni olmuştur. Bu döneme kadar Asya Pasifik Bölgesi'nde görülen hiyerarşik Sino-merkezci sistem yerini Westphalia ilkeleri temelinde şekillenen

*Dörtlü Güvenlik Diyalogu anlamına gelen "*Quadrilateral Security Dialogue*"tan kısaltılarak yazılmış olan "Quad"; Japonya, ABD, Hindistan ve Avustralya dörtlüsünden oluşan bir güvenlik işbirliğidir.

değişimle beraber ortaya çıkan bir hibrit yapıya bırakmıştır. Bu hibrit yapı, kısaca Çin ve Japonya'nın Batı'ya karşı mukavemetinin de davranışsal karşılığıdır (Park, 2013). Anglo-Japon ittifakının temellerinin de atıldığı bu dönemde, 1894-1895 Çin-Japon Savaşından yükselen bir güç olarak çıkan Japonya, küresel seviyede ilginç bir gelişme olarak görülmüştür. Japonya'nın bu savaşta Rusya ile karşı karşıya kalışı, Çin'in Rusya'ya yakınlaşması, Anglo-Japon ittifakının ortaya çıkması gibi gelişmeler, Doğu Asya'da ittifakın şekillenmesindeki ilk adımlar olarak da nitelendirilebilir (Treat, 1939). Japonya'nın gücündeki bu göreceli yükseliş, 19. Yüzyılda, öncesinden de hep kıtlıkla baş etmeye çalışmış bir devlet için revizyonist emellerin de mantığını oluşturmuştur (Calder, 2010). Bu dönemde Anglo-Amerikan ittifak içerisindeki göreceli düşüş yani Batı ittifak sisteminde Japonya'ya karşı ortak tavır belirlemedeki kırılma, Japonya'nın Çin'e göre göreceli yükselişinin nedenleri arasında sayılabilir (Miller ve Wich, 2011). Japonya'nın geliştirdiği iç kapasitesini (askeri gücünü) test etme imkânı bulduğu 1894-1895 (Marius v.d, 1979) Çin-Japonya Savaşının bir sonucu olarak, iki ülke arasında Tayvan (Weiwei, 2012) ve Kore sorunlarının (Treat, 1939) da temeli bu dönemde atılmıştır. Yine bu Savaş sonrasında Japonya'nın eline geçen Tayvan, Pasifik Savaşı sonrası Japon yenilgisinin ardından tekrar Çin'e geçecek; Çin tarafından ulusal toprak bütünlüğünün bir parçası olarak görülen Tayvan'ın bağımsızlık isteğinin Japonya ve ABD tarafından bölgede desteklenmesi, konunun bugüne kadar gelen temel sorunlardan biri haline getirmiştir (China Defence White Paper, 2019). Tayvan sorunu, bugünkü Çin-Japon ilişkilerinde Japonya'nın ABD ayağındaki hassas noktayı teşkil ederken; ortaya çıkan güç değişimi; gelecek çatışmaların da nedeni olmuştur (Weiwei, 2012).

Bu tehdit sürecinde hem Çin, hem de Japonya, Batı tehdidine karşı mukavemet göstererek modernleşme çabaları ile iç dengeleme yoluna gitmiştir (Park, 2013). Kalkınma stratejisi ile koşar adımlarla Batıyı yakalamaya çalışan Japonya (Jowett, 2013), topyekûn kalkınma anlayışı ile Çin'e göre göreceli güç bakımından öne geçmiştir. *Zengin Ulus, Güçlü Ordu*” (*Fukoku Kyohei*/富国強兵) ve *“Üretimi Arttır, Sanayileşmeyi Destekle”* (*Shokusan Kogyo*/殖産興業) sloganı ile bir ekonomik güç haline gelen Japonya, (Tenkotte, 2018) ulusal gücün uluslararası güce etkileri bakımından Çin için dengeleme stratejisi bakımından sonraki süreçlerde de takip edilen bir örnek olmuştur.

İkinci Tehdit Süreci: Asimetrik İttifak İlişkilerinin Şekillenmesi (1945-1990)

Asimetrik ittifak ilişkilerinin şekillendiği ve önce ABD daha sonra da Sovyetlerin bölgede tehdit aktörü olduğu ikinci tehdit sürecinde (1945-1990), ABD 21. Yüzyıla kadar Japonya'ya, San Francisco sistemi olarak adlandırdığı ikili veya üçlü ittifak anlaşmalar temelinde oluşturduğu bir sistem içerisinde yer vermiştir (1951). Diğer yanda Çin ile ikili anlaşmalar ile Asya Pasifik'teki güvenlik ağını güçlendirmeye başlamıştır. Çin'in ABD ile kısa süreli müttefikliği ise 1960'lı yıllardan sonra, ABD'nin Sovyetler'i dengeleme çıktısı olarak görülebilir (Baba, 2016). Sino-Sovyet ayrılığı ve kısa vadeli Sino-Amerikan ittifakı sonrasında Çin'in uluslararası sistemde yalnız kaldığı dönemde, Çin her iki tarafla da savaşma stratejisi (*liangge quantou daren*) ile her iki süpergüce karşı cephe alarak uluslararası sistemde bir müddet yalnız kalmıştır. Bu süreçte Çin için tehdit, önce Amerika, sonra da Sovyetler olmuştur. 1950'li yıllarda Çin'in bir yana dayanma (*yibiandao*) stratejisi ile Sovyetler ile kurduğu ittifakın sınır çatışmaları ile son buluşu, hem Çin'in “ittifak-dışı” politikasının temellerini atacak (Yıldırım, 2017), hem de Japonya ile yumuşama sürecinin de başlangıcı olacaktır. Çin'in bir süper gücü diğer süper güç ile dengelemediği dönemde rakibi Japonya ile gerilimin azalması, aynı zamanda Çin-Japon ilişkilerindeki hassasiyetin sistem temelli olduğuna dayalı varsayımları da doğrular niteliktedir.

Çin, öncesinde kapitalist bir süpergüçle savaştıktan sonra resmi olmayan bir ittifak ilişkisine giren; diğer yanda önceden asimetrik ittifak ilişkisi kurmuş olduğu sosyalist bir süpergüç ile savaş içerisine giren- ki 2000'li yıllardan sonra bu döngü yeniden tersine dönecektir- şahsına münhasır bir devlettir. Literatürde Çin'in ABD ile ilişkilerinde içerisine girdiği normalleşme süreci daha çok mevcut ABD-Sovyetler mücadelesi ile anlatılmaktadır. Güç politikaları açısından bakıldığında, Çin müttefikliği, ABD için Asya Pasifik güç dengesini tamamen kendi lehine çevirebilecek bir durum iken, Çin ile ittifak kurmak yerine, ABD'nin 1949'dan 1960'lara kadar geçen süreçte onun nükleer kapasitesinin önüne geçecek hamlelerde bulunması ve Tayvan sorunu gibi gelişmeler sebebiyle ilişkiler tıkanmıştır (Kim, 1982). Tayvan'a Amerikan silahlarının satışı ile ilgili konularda Çin-ABD görüşmelerinde kilit

rol oynayan Japonya için Çin-Japonya-ABD yakınlaşması, aslında Japonya tarafından ulusal güvenlik boyutunda Çin'in tehdit olarak algılanmadığı istisnai sürecin adıdır. İki devlet arasındaki ticari ilişkilerin geliştiği bu dönemde Bakan Takeshita'nın Çin için öngördüğü 5,9 milyar dolarlık altı yıllık kalkınma planı, Çin-Japon ilişkilerinin yumuşamasındaki en dikkat çekici nokta olmuştur. Ancak yumuşama süreci kısa vadeli olmuş; 1989 Tiananmen olayları sonrası Çin'de yaşayan 8.100 Japon vatandaşından 6.100 kişinin ülkeye iadesi ile yüksek teknoloji transferi de içeren yardımların son bulması ile ilişkiler yeniden gerginleşmiştir (Naidu, 1992).

1945-1950 yılları arasında Çin'in Sovyetler ile yakınlaşması elbette tesadüf olmayacaktır. Bölgede 1930'lardan itibaren revizyonist dış politika seyreden Japon tehdidine karşı 1932 yılında Çin ile Sovyetler arasında başlayan diplomatik ilişkiler (Atkinson, 1944), Japonya'ya karşı 1945 yılında nükleer güç kullanan Amerikan tehdidi ile birleştiğinde, gerek kendi nükleer kapasitesini geliştirmek için iç dengeleme stratejisi yapan, gerekse dış dengeleme stratejisi ile ittifaklık kuran bu iki devlet için (Athwal, 2010) aynı yıllarda Çin-Sovyet Anlaşması'nın onaylanması ile sonuçlanmıştır (Kuisong, 2004). Savaşlar, isyanlar ve Amerika ile Japonya'nın askeri gücü ile karşılaştırıldığında göreceli gücünde düşüş yaşayan Çin'in (Michael, 1964) askeri kapasitesini geliştirmesi için Sovyetlerden aldığı dış yardımlar, Mao dönemi Sovyetler-Çin asimetrik ittifakını şekillendiren unsurlardan olmuştur. Her iki devletin (Çin ve Sovyetler) dış politika öncelikleri, yani "kendi ulusal güvenlik alanlarının korunması" ve Rusya'nın Kırım'ı; Çin'in ise Hong Kong, Tayvan, Güney Çin Denizi konularında "ulusal politikaya müdahale istemeyen" bakış açısı (Raymond, 2018), iki devleti güvenlik uyumu anlamında birbirine yakınlaştırmıştır. Bu İttifakın oluşumunun kaynağı ise, tarihsel, coğrafi (Wallace, 1983) ve güç politikaları ile açıklanabilir. Şöyle ki; coğrafi açıdan incelendiğinde, 1689 Nipchu (Nerchinsk) Anlaşmaları ile temeli atılan Çin-Rus ilişkileri, 19. Yüzyılda Çin-Rus yakınlaşması ile gelişmiş; Mao döneminde ise ideolojik açıdan yakın bu iki devletin ittifakı ile sonuçlanmıştır (North, 1960). Oysa Doğu Asya'da ittifakın unsurlarından biri olarak sayabildiğimiz "ideoloji", hem ittifakların şekillenmesinde hem de ittifakların ayrışmasında bir unsur olarak görülebilir. Çin ve Rus ittifakını tamamen bir ideolojik ittifak olarak görmek, bir analiz hatası olabilir. Çünkü Mao dönemi Çin-Sovyet ittifakını şekillendiren birçok unsur mevcut olmakla beraber; Çin'in Sovyetler ile Batıya karşı yürüttüğü stratejilerin ve ulusal çıkarların benzerliği ile bir dönem birbirine yakın devlet gücüne sahip oluşları ve bölgedeki güç mücadeleleri göz ardı edilmemelidir.

Hem Çin, hem de Japonya'nın asimetrik ittifak ilişkisi içerisine girmiş oluşu, her iki devletin bölgedeki benzer dengeleme stratejisine örnek olarak verilebilir. Ancak bu ilişkinin farklı süper güçlerle oluşu, her iki devletin ulusal çıkarlarının farklılaştığı noktayı temsil eder. Buna ilaveten, bu asimetrik dengeleme ilişkisi, tarihsel öfkeye ve asimetrik ittifakın ortaya çıkışındaki ironiye rağmen yalnızca Çin tarafında ittifakın bitirilmesi ile sonuçlanmıştır. Bazı araştırmacılar ittifakların sürdürülebilirliğini ideal ittifak partnerinin seçimi, doğru strateji belirlemeye dayalı başarılı çıktılar almaya bağlasa da, göreceli güçteki değişimin eşitlik üzerinde yarattığı etki, ulusal çıkarlarda yaşanan ayrılıklar, dış politika öncelikleri ve sistemsel tehdit algısının çıktıkları, ittifak ayrılığının önemli birer unsur olarak görülmektedir. Doğu Asya'daki ABD tehdidine karşı Çin ve Sovyetlerin farklı davranışsal tepkiler göstermeleri, göreceli güçlerindeki değişim, dış politika önceliklerindeki farklılaşma, Sovyetlerin Çin'in iç dengelemesi için ihtiyaç duyduğu mali yardımları kesmesi, bu ayrılığın nedenleri olarak gösterilebilir. Bu dönemde hem sanayi hem de askeri kapasite bakımından bir süper güç olan Sovyetlerin (Landes, 1979), 1950'lerden itibaren uluslararası sistemde ortaya çıkan bir nükleer savaş ihtimaline karşı kendi nükleer kapasitesini geliştirmek isteyen Çin'e yardım etmemesi, aradaki güç parametresini etkilemiştir (Michael, 1964). Bölgede hegemon güç olma amacı taşıyan Çin'e 1950'li yıllardan sonra mali yardımları da kesmesi ile iki devletin bölgesel çıkarlarının çatışması, ittifak içerisinde eşitliğin bozulması ve komünist bloktaki güç mücadelesi gibi gelişmelerin de ittifakın dağılmasında etkili olduğu söylenebilir (The CIA Report, 1969).

1982'den itibaren Çin'de ittifak dışı politika ile pasif dış politika izleme kararı, Japonya için şüphe ile karşılanmış bir durumdur. Mantıksal çerçevede düşünüldüğünde, her ittifakın bir dengeleme davranışının sonucu olduğu bilinmektedir. Ancak ittifak dışı politikanın dengeleme içermediğini söylemek yanlış olacaktır. Bugünkü şartlarda Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki iddiaları ve Dörtlülük Güvenlik oluşumunun (*Quad*) Çin üzerinde oluşturduğu tehdit algısı ve Tayvan konusu gibi

nedenlerin Çin'i er ya da geç yeniden ittifak politikasına götüreceğini düşünen analizcilerin yanı sıra, Çin'in ittifak dışı politikasının devam etmesi gerektiğini düşünen analizler de mevcuttur. Birinci analize göre Çin mevcut koşullar altında illa ki revizyonist olacaktır ki bu da ittifak dışı politikanın teoride uygulanabilir görünse de uygulamada pek de mümkün olmadığını göstermektedir. İttifakları yalnızca dolambaçlı ve maliyeti arttıran karmaşık bir sistem olarak atfeden Çin için "ittifak" kavramının sert duyumunu yumuşatarak yeni kavramlarla ve daha esnek bir ittifak ilişkisi ile * aslında Amerika'nın ittifak ağı sistemine benzer bir ağ ortaya koyması ise (Ruonan ve Feng, 2019) stratejinin paradoksudur. Bunun bir sonucu olarak ortaya çıkan iki kutuplu ittifak yapısında bir tarafta Çin'in kendine diğer tarafta Japonya'nın kendi tarafına ittifak partneri katma (güç dengesini kendi lehine çevirme) çabaları, Doğu Asya'da son yıllarda ittifakın mantığını şekillendiren ve strateji rekabetinin altyapısını oluşturan bir gelişme olarak da görülebilir.

Üçüncü Tehdit Süreci: Soğuk Savaş Sonrasından 2000'li yıllara

"Güvenlik" kavramının zorlayıcı güçten yumuşak güce geçiş gösterdiği Soğuk Savaş sonrası süreç (Gül, 2016), Doğu Asya'da çok yönlü yaşanan değişimler bakımından bir dönüm noktası olmuştur. Bu değişimler iki dinamik altında incelenebilir: Birinci dinamik, güvenlik açısından Savaşın bitmesi ile bölgede oluşan ABD-merkezci yapıdır ki; Çin bu düzenin karşısında olduğunu davranışları ile ortaya koymaktadır. İkinci dinamik, ekonomiyi güvenliğin merkezine koyan Doğu Asya'nın küresel anlamda yarattığı bir eko-güvenlik trendi ve yumuşak güce dayalı strateji yarışı ile ilgilidir. Bu yarışta ekonomisi hızlı gelişen Çin'in Güneydoğu Asya ülkeleri ile oluşturduğu tedarik ve üretim zincirine karşı Doğu Asya ülkeleri ile iyi ilişkiler kurma çabasında olan Japonya'nın bölgede ABD müttefikliğine daha fazla önem atfetmesi ve bu bağlamda ittifak içerisindeki sorumluluğunu arttırmasıdır. İlk dinamik, bölgede bugün ABD-Japonya İttifakı, Hint Pasifik İttifakı veya Dörtlü Güvenlik (*Quad*) gibi ittifakların şekillenmesine yardımcı olurken, ikinci dinamik ASEAN, APEC gibi ekonomik işbirliği üzerine kurulan ittifakların şekillenmesinde rol oynamıştır. Bu sebeple her iki dinamiğin bölgede birbirini beslediğini söylemek mümkündür. Yani büyük güç rekabetinde Japonya'nın ABD ittifakı içerisinde üstlendiği daha fazla rol, Çin'in büyük bir güç olarak yeniden canlanmasına yardımcı olurken; ABD'nin bölgedeki konumunun sağlamlaşmasının da nedeni olduğu söylenebilir. Japonya'nın bir yanda hem Çin'i dengeleme stratejisinin uygulaması, hem de dengeleme stratejisi ile aslında istemeden de olsa Çin'in yeniden yükselişine yardımcı olması ise belki de şu ana dek görülmemiş bir strateji örneği sayılabilir. Diğer yanda Çin'in yükselişinin bölgede getirdiği ABD hâkimiyeti, bölgenin güvenlik mimarisinde yarattığı yapısal çeşitliliğe, bölgenin ittifak sistemine, kamusal güvenlik araçları tedarikçisi olarak tekeli rolüne de yansımış; iki devletin dengeleme stratejisinin bölgeyi besleyen bir işlevi ortaya çıkmıştır (Goh, 2019).

İkinci Dünya Savaşı sonrası Japonya'nın belirgin şekilde yumuşak güç aracı olarak prestij gücünü yükseltme ve imajını yapılandırmasına benzer stratejiler, Çin tarafından Soğuk Savaş sonrası, yükselen Çin'in yarattığı tehdit algısının önüne geçmek amacıyla kullanılmıştır. 1980'lerden itibaren ittifak dışı strateji ile düşük profilli dış politikayı takip etmeye kararlı görünen Çin, 1993'te uluslararası alanda daha sorumlu bir paydaş olarak bölgede komşuları ile iyi geçinmek suretiyle Çin tehdidi ("*China as a threat*") algısının önüne geçme çabaları göstermiştir (Cheng, 2013). Bu bağlamda iki tür propaganda stratejisi takip etmiştir: Bunlardan birincisi, Batı algısında Çin'in eski düzene uygun hareket edeceği varsayımına dayalı "*barışçıl yükselme*", ikincisi ise Çin için nispeten daha yumuşak bir anlam barındıran "*barışçıl kalkınma*" söylemlerinde yer almaktadır. (Scobell, 2010) Oysaki söylem ne olursa olsun, yükselen gücün kurulu düzene uygun olmaması varsayımının Japonya üzerinde yaratması olası tehdit algısı, aslında "yeni düzen oluşturma çabası" na dayalı bir *değişim* yarattığından, tehdidin de kaynağıdır. (Ikenberry, 2008) Buradaki kilit kelime, değişim olarak kabul edilebilir. Eski Çin felsefesinde olduğu gibi, değişim burada hareketin kaynağını oluşturmaktadır ve

* Çin dış politikasında "ittifak-dışı" politika, Den Xiaoping'in 1983'te düşük profil (*taoguangyanhui*) stratejisinin bir bileşeni olarak gelişmiştir. 1992'de Jiang Zemin tarafından Çin'in bir ülke veya grupla ittifak ilişkisine girmeyeceği tekrar edilmiştir. 2011 yılında Çin Hükümeti tarafından yayınlanan belgede (*White Paper*) "Barışçıl Kalkınma" başlığı altında Çin'in herhangi bir ideoloji veya sosyal sistem uğruna bir devletle ittifak oluşturmayacağı vurgulanmıştır. Çin'in ittifak dışı politikasını oluşturan stratejiler, 1950'li yıllarda uygulanan bir taraflı dayanma (*yibiando*) ile 1960'larda uygulanan her iki taraflı da savaşmak (*lianggequantoudaren*) stratejilerinin bir çıktısı olarak ortaya çıkmıştır.

uluslararası ilişkilerde tehdit kavramının kapsamına girmesi gereken yeni bir unsur olarak görülebilir. On yıldan kısa bir sürede iyi tanımlı bir strateji uygulamaya koyan Çin için, dış politikadaki bu değişimin nedenleri arasında, giderek daha ofansif bir nitelik kazanan Japonya-ABD ittifakı etki yaratacak temel sebep olarak görülebilir.

Japonya'da Ofansif Stratejiye Geçiş

Üçüncü tehdit sürecinde (1990-2000'li yıllar) Soğuk Savaş sonrası bölgede güçlenerek gelişen Amerikan ittifak ağı, Çin'in ABD'ye karşı olan tehdit algısını da arttırmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası süreçte yavaş yavaş başlayan bir ABD-Japonya müttefiklik ilişkisine karşı başlarda olumlu bir tavır sergileyen Çin, ABD kontrolünde bir Japonya'nın, onun için tehdit de oluşturmayacağını düşünmüştür. Bu durum 1970'lerde ABD ve Japonya ile ilişkilerin düzeldiği tarihlerde de nispeten aynı yöndedir. Ancak ABD'nin Bölgedeki etkisinin giderek artması, Japonya savunma anlaşmaları vesilesiyle ilişkilerin derinleşmesi; son olarak da ABD'nin Tayvan Boğazı'na asker göndermesi ile ilerleyen süreçte ABD-Japon ittifakı, Çin'in ulusal savunma anlayışındaki "toprak bütünlüğü" ve "ulusal politikaya müdahale etmeme" gibi kırmızı çizgileri ile çeliştiğinden dolayı, temel tehdit unsuru haline gelir. 65 yıllık bir bölgesel düzen kuran Amerikan ittifak ağına ve bu sistem içerisinde giderek güçlenerek ortaya çıkan bir Japonya-ABD İttifakına karşı Çin'in duyduğu endişe artmıştır (Liff, 2018). Diğer yanda, 1989'da Tiananmen olayları ile bozulmuş olan Çin-Japon ilişkileri, her ne kadar 1991'de Kaifu'nun Beijing ziyareti ile bir nebze ısınmaya başlasa da, 1992'de Çin'in, Senkaku/Diaoyutai Adaları üzerinde hak iddia etmesi, Japonya tarafından da endişe ile karşılanmıştır (Naidu, 1992).

İkinci Dünya Savaşı sonrası yavaş yavaş bölgenin istikrarını sağlama amacıyla başlayan Japonya-ABD ittifakına olumlu yaklaşan Çin, Soğuk Savaş sonrası bölgede artan ABD varlığını artık kendine tehdit olarak görmeye başlamıştır. Bunun temel sebebi ise, Doğu Asya'ya yönelik stratejisini değiştiren ABD'nin 9 Eylül sonrası bölgede askeri etkinliğini azaltacağı yönündeki bildirimine (Masuda, 6 Eylül 2020) karşı Japonya'nın ABD'yi bölgede tutabilmek adına daha aktif rol üstlenmeye başlamasıdır. Başlarda pasif bir bedavacı (*free-rider*) olan Japonya'nın Uzakdoğu'da ABD'nin istikrarı sağlama politikasında giderek daha etkin bir müttefike dönüşmesi, Çin perspektifinden de tehdidin boyutunu yükselten gelişmelerdendir. 2001'de Afganistan ve 2003'te Irak'ta ABD'ye destek vermek amacıyla kurduğu Japonya Savunma Ordusu (*Self Defence Forces-SDF*), savaş amacı taşımayan bir misyon için kurulmuş olmasına rağmen, Japonya bu orduyu deniz aşırı misyonla görevlendirmiş ve doğrudan savunmaya ilişkin bir uygulama içerisinde olmamıştır. SDF'nin ABD güçleri ile entegre şekilde geniş çaplı bir füze savunma sisteminin kurulumunda yer aldığı müşterek girişim, hem Japonya'nın savaş amaçlı askeri gücünü yeniden elde etme çabası olarak yorumlanmış hem de bölgedeki komşularına eski askeri gücünün boyutlarını ve sonuçlarını hatırlatan bir gelişme olmuştur (Arase, 2010).

Japonya-ABD ittifakının defansif yapıdan ofansif yapıya evrildiği Soğuk Savaş sonrası süreçte bu durum Çin'i gerek Japonya gerekse ABD tarafından algılanabilecek olası bir tehdidin seviyesini düşürebilmek amacıyla müttefiklikten uzak, alternatif çareler aramaya itmiştir. Bu bağlamda Asya Pasifik'te karmaşık bir resim ortaya çıkmıştır. Aslında ABD'nin Soğuk Savaş sonrası bölgede silahlanmaya devam edişi ve ittifak sistemini geliştirmesi, siyasi gerilimi tırmandırarak güvenlik mücadelesinin dengesini bozmuştur (Gholz, Friedman ve Gjoza, 2019). Diğer yanda, yükselen Çin'in ABD için bir tehdit oluşturmasının ötesinde, ABD'nin Sovyetler gücünün zayıflamış olduğu Soğuk Savaş sonrası süreçte ittifak sistemini güçlendirmeye devam etmesi, Çin tarafından tehdit algısı ile karşılanmıştır (Liff, 2018). ABD'nin bir yandan serbest ticareti ve toprakların statükosunu koruması ancak askeri operasyonel davranışının, olası bir savaş anında Çin'e karşı Çin'e yakın bölgelerde Amerikan askeri varlığının sürdürmesi, Pasifik İttifakındaki* defansif nitelikten ofansif niteliğe geçişin de göstergesidir.

* Komünist-kapitalist mücadelenin getirdiği mantıkla Soğuk Savaş döneminin jeopolitik dinamiklerinin ürünü olan bu ittifak, 1951'deki Güvenlik Anlaşması ile kurulmuştur. 1960'taki ikili anlaşmada ABD'nin Japonya'da üs kullanım hakkı elde ederken Japonya'yı herhangi bir tehdiye karşı savunma yükümlülüğüne yer vermeyişi Japonya'nın endişelenmesine sebep olmuştur.

Soğuk Savaş sonrası çift kutuplu dünya düzeninin bitişi ile Japonya'nın "ABD'nin vazgeçışı ile ilgili endişe duyması dikkat çekicidir. Bu endişe, Japonya'nın bölge güvenliği içerisinde giderek artan bir rol oynamasının da nedeni olacaktır. ABD'nin Japonya'yı işbirliğine zorlaması; Japonya'nın ise gerek ikili anlaşmalarında revizyon yaparak gerekse Japon Savunma Gücünün coğrafi kapsamını genişletmesi, bölgede ABD merkezci güvenlik sisteminin temel bileşeni olan ABD-Japonya ittifakını da güçlendirerek değiştirmiştir. Bu niteliksel değişimin Japonya perspektifinden nedeni, hem Kuzey Kore'nin nükleer gelişimine dayalı tehdit algısı hem de Çin'in Doğu ve Güneydoğu Asya'da deniz üstünlüğü sağlamaya yönelik tutumlarına verilen sistemik cevaptır. (Atanassova-Cornelis ve Sato, 2018).

21. Yüzyılın İttifaklar Mücadelesi ve Dengeleme Stratejisi Rekabeti

21. Yüzyılda, Doğu Asya'nın gerek ekonomik, gerekse güvenlik alanında artan ittifak ağı yapısında son zamanlarda görülen artış, bu konuya ilgiliyi de arttırmıştır. Ekonomik işbirliği çerçevesinde ASEAN+3 ve BRICS gibi, güvenlik alanında ise Şanghay İşbirliği Örgütü ve Quad gibi bölgesel kurumsallaşma süreci (Pempel, 2010), Çin ve Japonya'nın bölgeye nüfuz etme (*penetration*) stratejilerinin de bir çıktısıdır. Bölgesel ve küresel anlamda kendine daha fazla işbirliği ortağı katma yarışında Çin ve Japonya yeniden bir rekabet içerisine (tarihsel rekabetleri sonrası) girmiş görünmektedir. Çünkü daha fazla işbirliği ortağı, kendi prestij gücünü kabul eden devlet demektir. Bu da, karşı ittifaka karşı mukavemet edebilecek ittifak ortağı (oyuncu) kazanma yarışında öne geçmek anlamına gelir.

1996'dan 2000 yılına kadar Çin'e karşı yumuşak riskten korunma stratejisi güden Japonya, 2010 yılından sonra sert riskten korunma stratejisi takip etmeye başlamıştır. Japonya'nın stratejisindeki bu geçiş, ABD ile olan ittifakını geliştirmesi, Avusturya ve Hindistan ile güvenlik ilişkilerini genişletmesi, Güneydoğu Asya ülkeleri ve Avrupa ile stratejik bağlantılar kurması, Transpasifik(TPP) Ortaklıklarına katılması gibi gelişmelerde kendini göstermiştir. 1972'den 2006'ya kadar Japonya'nın Çin'e karşı izlemiş olduğu dostluk diplomasisi, 2000'li yıllardan sonra "pozitif angajman" ve Çin'in gelecekteki olası tehdide karşı riskten korunma amaçlı realist strateji arasında karma bir stratejidir. Japonya'nın izlediği stratejideki bu değişim, hem Çin'in yükselişinde ve geleceğe dair oluşabilecek olası bir tehdit hem de ABD ittifaklığı içerisindeki artan rolü ile ilişkilendirilebilir. Çünkü Japonya bugün askeri kapasitesi bakımından bir Çin tehdidini önleyecek güçte olsa da, Çin'den gelebilecek bir nükleer tehditte ABD'ye dayanmak durumundadır. Bu durumda Japonya için olasılıklardan biri, ya kendi iç kapasitesini geliştirmek, ya da dış dengeleme yoluyla ABD ile olan ittifakına sıkı sıkıya sarılmaktır. Her ne kadar defansif statüsünü korumak istese de, Japonya'nın gerek iç dengeleme gerekse dış dengeleme yapması, Çin tarafından tehdit olarak algılanacaktır. Japonya'nın kendi hayatta kalışını garanti etmek ve bölgedeki güç dengesini korumak amacıyla ABD müttefikliğine verdiği önem bile Çin perspektifinden ittifakın güçlendirildiği yönde algılanarak tehdit olarak görülmesine sebep olacaktır. Bu türde bir tehdit algısı ise Çin'in Rusya ve bölge içinde ve dışında diğer devletlerle işbirliği ağını genişletmesi ve Japonya-ABD müttefikliğine karşı oluşturacağı dengeleme hareketi, bir döngü şeklinde Japonya tarafından tehdit olarak görülebilecektir (Mochizuki, 2007). Doğu Asya'da tehdidin bu çift yönlü etkileşim işlevi, Çin ve Japonya'nın kullanacağı stratejilerin de ikilemidir.

Gerek Çin, gerekse Japonya'nın Soğuk Savaş sonrasında hem kendi prestij gücünü bölgede artırma hem de nüfuz ve angajman stratejilerini artırma yoluyla uyguladıkları "liderlik" rekabeti, bugün kendi tarafına ittifak partneri kazandırma stratejisi üzerine kurulur. Bunun bugün en güzel örneği, giderek Çin'i çevreleme konusunda genişleyen bir Batı ittifakına karşı çoklu ortaklık oluşturma ve diplomasi ağını genişletmeye çalışan Çin dış politikasında net olarak görülmektedir. ABD'nin Afganistan'dan çekilmeye başlayarak Çin'e odaklanmak istediği 2021 yılı süreci, Çin'in Şanghay İşbirliği Örgütü'ne kalıcı üye olarak İran'ı kabul etmesi (Fulton, 2021), etki-tepki temelli bir dengeleme davranışıdır. Son zamanlarda yükselen Çin'i çevrelemek amacıyla ABD'nin gizlilik içerisinde ortaya çıkardığı AUKUS İttifakı, Çin'in askeri gücüne karşı yeni bir üçlü güvenlik ve savunma paketi şeklinde hazırlanmıştır (Edel, Eylül 2021).

Diğer yanda, Japonya ve Çin arasındaki büyük güç mücadelesi ve tarihten bugüne varan rekabet, bölgedeki kurumsal oluşumları geliştirici en önemli unsurlardan birisidir. ASEAN gibi bölgesel kurumlar içerisinde de kendine yer bulan bu rekabette Japonya ASEAN'a Çin'e göre daha geç dâhil olmuştur (Wong, 2007). Çin'ininkine benzer şekilde büyük yatırımlarla ASEAN ticaret ortağı olan Japonya, kendi prestij gücünü de bölgede bu yolla yapılandırmaya çalışmıştır. (Yoshimatsu, 2005). Oysa ilginçtir ki, kurulduğundan bu yana tarihsel olarak ne Çin ne de Japonya tarafında olmayı tercih etmeyen ASEAN'ın, 2021 yılında Güney Çin Denizi sorunlarının derinleşmesi ile kendi merkezietçi rolünü korumak amacıyla Hint Pasifik'e yönelik yeni bir formül arama çalışmaları devam etmektedir (Darmawan, Eylül 2021). Aslında Çin'in ASEAN üye ülkelere yaptığı yatırımlarla ittifak ortağı kazanma cazibesi, Japonya için de takip edilen benzer bir strateji olmuştur. Bu şekilde her iki bölge aktörünün liderlik mücadelesi altında ASEAN üye ülkelere olan yardımları, gerek örgütün ekonomik yükselişinde ve kurumsallaşmasında gerekse üye devletlerin ve bölgenin kalkınmasında büyük rol oynamıştır (Kim, 2013).

Bunun yanı sıra 1990'lardan bu yana birçok Doğu Asya devletinde yeniden yapılanan üretim ağları ile bölgede paylaşılan kalkınma stratejileri, eko-politik bağımlılığı beslerken, önemli siyasi gelişmelere de hizmet etmiştir. Son zamanlarda Çin Hükümeti'nin yerel tüketici pazarlarına yönelik teşvikleri ve sermaye fazlasının ve üretim araçlarının ihracatı gibi çalışmalar Çin için daha hırslı ve strateji temelli altyapı oluşturmuştur. Başta Xi Jinping'in "Bir Kuşak Bir Yol Girişimi", bu stratejinin bir örneği olarak başlamış ve Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB) gibi yeni kurumlarca desteklenmiştir (Goh, 2019). Aslında 1980 ve 1990'larda ekonomisindeki fazlalığı eritemeyen ve balon ekonomi krizi ile karşı karşıya kalan Japonya'nın, Çin için bir örnek olduğu söylenebilir (Tsuruta, 1999). Şöyle ki Çin'in BRI için amaçladığı söylem, BRI'nin ekonomik fazlalığın yeni pazarlarda eritilerek kazanç şeklinde yeniden ülkeye dönmesi anlamını taşıyan bir iktisadi girişim olduğudur. Ancak girişimin Batı tarafından Çin'in nüfuz stratejisi ile diğer bölgelere yayılma ve Çin merkezci uluslararası düzeni yayma amacı taşıdığı şeklinde yorumlanması (Morrison, 2019), girişimi tam bir ekonomik girişim olmaktan çıkararak bir güvenlik konusu yapmıştır. Asya, Avrupa ve Afrika kıtaları ile Güneydoğu Asya, Güney Asya'yı da kapsamına alan Girişim, Japonya için Senkaku/Diaoyutai Adalarında uyandırdığı güvenlik hassasiyeti sebebiyle Japonya'yı dengeleme davranışına iten sebeptir. Japonya, Çin'i rakipsiz bölgesel lider konumuna getirecek bu girişimi, hem Serbest ve Açık Hint Pasifik Anlaşması (*Free and Open Indo Pacific-FOIP*) ile dengelemeye çalışmış; hem de 2017 yılından itibaren BRI içerisinde ağırlığını korumak amacıyla yaptığı mali yardımlarla Çin lehine olası bir güç dengesi değişimini göz önünde bulundurmıştır (Grissler ve Vargö, 2021).

Çin'in nüfuz stratejisini kullanarak ABD ve Rusya'ya fark atabilecek Bir Kuşak Bir Yol Girişiminin (Pradhan ve Mohanty, 2021) yanı sıra, bölgesel anlamda da Merkez Asya'nın kalbine giden yol olarak nitelendirdiği Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ), Rusya ile birlikte Merkez Asya'ya etkisini yayan bir diğer oluşumdur (Ünalıdılar, 2019). Çin'in "müttefiklik" addetmediği Rusya ile ilişkisi için 1994'te *yapıcı ortaklık* ve 1996'da *stratejik ortaklık* içerisine girdiği yaklaşımın ve ulusal çıkarlar etrafında şekillenen Örgütün sürdürülebilirliği, son yıllarda Japonya'nın içerisinde bulunduğu Dörtlü Güvenlik İttifakı ("*Quad*") tarafından dengelenmeye çalışılmaktadır. Gerek örgüt içerisinde yaşanan anlaşmazlıklar*, gerekse Japonya'nın bölgede yardım ve yatırım yoluyla Merkez Asya+Çin'e karşı nüfuz stratejisini derinleştirmesi, Şanghay İşbirliği Örgütü üzerinde rekabet baskısını arttırmıştır (Lu, 2018). Diğer yanda, son zamanlarda Çin'e karşı Japonya'nın artan dengeleme araçlarından en önemlisi olarak görülen Hint Pasifik Savunma İttifakı (*Quad*), 2018-2019 yıllarında ilişkilerin sabitlenmesine rağmen Doğu Çin Denizinde ikili arasında artan gerilim ile ilişkilerin yeniden karmaşıklaşması sonucu ortaya çıkmıştır. Özetle, ABD'nin göreceli gücündeki azalma (Dolven ve Vaughn, 2020), Çin tarafında kendi gücünü Hint Pasifik Bölgesi'nde gösterebilecek yer bulmuş; bu da Japonya ve

* Japonya'nın ABD'nin tasarlamış olduğu C5+1 mekanizmasının içerisinde yer alışı ve Hindistan'ı ittifak ortağı olarak kendi tarafına katmak istemeleri de ŞİÖ deniz güvenliği işbirliğini tehdit eden gelişmeler arasında sayılabilir. Hindistan'ın Japonya -Çin arasındaki Güney Çin Denizi sorunlarına müdahil oluşu, Çin tarafından şüphe uyandırırken; Hindistan'ın Çin'in Hint Okyanusunda bulunuşundan duyduğu kaygı, ŞİÖ içerisinde ve dışarıdan tehdidi arttıran gelişmelerdendir. Çin ve Hindistan arasında güven ortamının kurulamamasının yanı sıra, Hindistan-Pakistan ilişkilerindeki gerilim ve Merkez Asya ülkeleri arasındaki rekabet, ŞİÖ'nün sürdürülebilirliğine etki edebilecek önemli tehdit unsurları arasındadır.

bölgedeki müttefikleri (Avustralya ve Hindistan) tarafından tehdit algısı ile karşılanarak Çin'e karşı belirlenen dengeleme stratejilerinin de kaynağını oluşturmuştur (Turan, 2021).

Hint Pasifik komşularının çoğundan daha fazla askeri harcama yapan, küçük güçlere müdahale eden ve ticaret yollarında askeri konuşlandırma yapan Çin'in saldırgan iddialarının bu bölgede arttığı yönündeki yorumlar, Quad ile karşılanmıştır. Quad üyeleri tarafından kabul gören *dolaşım serbestliği, demokratik müşterek ilkelerin korunması, bölgede istikrarın ve devletlerin açıklık ilkesinin korunması gibi prensipler temelinde* ittifakın ABD ve onun bölgedeki diğer müttefiklerine bağlayıcılığına (D'Ambrogio, Mart 2021) ve bölgenin yükselişine hizmet ederken, Çin'i de bir sonraki hamlesini belirlemeye zorlayacak gibi görünmektedir. Çin'in sonraki hamlesi için ise Japonya'nın ittifaklık kartlarını zenginleştirmeye çalıştığı ve olası senaryoları göz önünde bulundurduğu bir gerçektir.

ABD'nin Hint Pasifik İttifakından çekilme olasılığını da göz önünde bulunduran Japon dış politikasının son yıllarda Avrupa Birliği üye devletleri üzerinde yumuşak güç stratejisini de devreye sokarak onları Hint Pasifik İttifakı'na çekme çabaları olduğu gözlemlenmektedir. Bu noktada Birleşik Krallık, Japonya için tarihsel anlamda tanıdığı ve bildiği ve ticari ilişkilerinin giderek arttığı güvenilir bir ittifak ortağı adaydır (Dolven ve Vaughn, 2020). Buna ilaveten yine son yıllarda G7 ülkelerinden de Hint Pasifik İttifakı'na gelen destek (Panda, Mayıs 2021), Japonya'nın ittifak ortakları Avustralya** ve Hindistan*** ile Çin'e yönelik dengeleme stratejisinin ömrünün uzayacağını da göstergesidir. Hindistan'ın Hint Pasifik İttifakı içerisinde giderek artan rolü ve Japonya ile güçlendirdiği ilişkiler, Şanghay İşbirliği Örgütü içerisinde geleceğe yönelik olası kırılmaların habercisi olabileceği düşünülmektedir.

Japonya'nın Hint Pasifik İttifakından ittifak ortağı ABD'yi kaybetme olasılığına karşı, Birleşik Krallığı bir ittifak partneri olarak güç dengesine çekme girişimi ise Japonya için "*Trans Pasifik Ticaret Paketi*" (TPP), ABD'nin ortaklıktan çıkması ile başlayan süreçtir. ABD'nin çıkması ile Japonya'nın ittifaklık içerisinde liderlik rolü kazandığı oluşum, niteliksel anlamda değişerek "*Trans Pasifik Ortaklığı için Kapsamlı ve İlerlemeye Açık Anlaşma*", (*Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership- CPTPP*) şeklinde değişerek on bir ülke*** tarafından 2018 yılında Avustralya'da imzalanmıştır (Şahin, Haziran 2021). İngiltere'nin de Brexit sonrasında imzalamış olduğu ilk ticari anlaşma olma özelliğine sahip bu oluşum, birinci tehdit sürecinde incelediğimiz tarihsel Anglo-Japon ittifakındakine benzer şekilde, Japonya'nın da Çin gibi, ittifak ortaklarını seçerken daha önce bildiği, tarihsel ittifak ilişkisi yaşadığı devletlerle bu ilişkiyi daha kolay kurabildiği varsayımını doğrulamaktadır (Panda, Nisan 2021). Oysa tarihte yaşanan ittifak ayrılıklarına rağmen, ittifaklara yeni bir niteliksel sorumluluk yükleyerek aynı ortaklarla yola devam etmek, gerek Çin, gerekse Japonya için ittifakın çıktısındaki başarıdan öte, ulusal çıkarlar ve güven ilişkisi çerçevesinde şekillenmektedir. ABD ile İkinci Dünya Savaşından itibaren başlayan süreçte hep asimetrik ittifak modellemesinde yer alan Japonya'nın, son yıllarda Britanya ile giriştiği iki deniz gücü ittifakı modellemesi, Japonya için çoklu stratejiye dönüşümün de göstergesi kabul edilebilir. Japonya'nın bir kilit aktör olarak yumuşak güç stratejisi ile Çin'e karşı Batı'yı bölgeye çekme yaklaşımı, Çin'i

** Japonya'nın ittifak ortaklarından Avustralya, öncesinde bir Birleşik Krallıkittifakı ortağı olup; Birleşik Krallığın bölgedeki göreceli gücü düştükçe ABD ile müttefiklik ilişkileri gelişmiştir. Buna ilaveten Japonya'nın en büyük enerji tedarikçisi, Japonya'nın en büyük dış yatırımcısı olarak, 40 milyar dolarlık gaz projesi de dâhil olmak üzere, bir dizi ekonomik ve güvenlik paketi imzalamışlardır. 2007'de iki devlet Güvenlik İşbirliği'ne dayalı Müşterek Deklarasyon üzerine anlaşmaya varırken 2017'de Satın Alma ve Çapraz Hizmet Anlaşması (*Acquisition and Cross-Servicing Agreement-ACSA*) imzalamışlardır.

*** Hindistan, Çin ile uzun yıllardır sınır sorunları yaşamaması sebebi ile Japonya ile müşterek ulusal çıkarlar etrafında birleşmektedir. Çin'in Hint Pasifik'teki agresif tutumları arttıkça Japonya Hindistan ilişkileri daha da gelişmiştir. Japonya, fabrikalar açarak son yıllarda Hindistan'a yüksek yatırımlar yapmış; 100 milyar dolarlık Delhi-Mumbai Endüstri Koridoru Projesi ile Çin'in İpek Yolu Girişimi'ne alternatif proje sunmuştur. 2018'de 13. Hindistan-Japonya Zirvesi'nde müşterek ekonomik, savunma ve işbirliğine dayalı taahhütlerini yenileyen ittifak tarafları, yıllık Malabar Deniz Tatbikatı'na ilaveten askeri ve hava gücüne yönelik bir askeri tatbikat düzenlemişlerdir.

*** On bir ülke: Avustralya, Brunei, Kanada, Şili, Japonya, Malezya, Meksiko, Peru, Yeni Zelanda, Singapur ve Vietnam'dan oluşmaktadır. Son zamanda ABD yerine Birleşik Krallığın katılımı ile üye sayısı on iki olmuştur.

dengeleme hareketine birden çok devleti içinde katan bir kıtasal yayılma göstermesi bakımından da spesifik bir durumdur. Diğer yanda Çin'in yayılım gösteren tehdit algısına vereceği yanıt, bölgesel ve sistemsal anlamda diğer devletlerin desteğini alabilmekten geçen bir rekabet stratejisinde saklıdır.

Sonuç

Bu çalışma, Doğu Asya'nın iki kilit aktörünün spesifik tarihsel tehdit süreçleri altında, tehdide yönelik dengeleme davranışlarını nasıl geliştirdiğinin incelenmesini amaçlamıştır. Bu bağlamda, öncelikle belirlenen “Doğu Asya'da Çin ve Japonya'nın tehdide yönelik dengeleme davranışları ne şekilde oluşmuştur?” sorusu, asimetrik ittifak ilişkileri içerisindeki rolleri ve dış politika öncelikleri göz önünde bulundurularak ABD ve Rusya ile ilişkileri bağımlı değişkeni kapsama alınarak eklettik analiz yapılmıştır.

Giriş bölümünde genel hatlarıyla tehdit süreci ve literatür araştırmasına yer verilmiş, ilk bölümde ise spesifik olarak Çin felsefesinden gelen “değişim” olgusuna dayalı analiz, Newton'un *Hareket ve Etki-Tepki Kanunu* ile ve Newton'un Denge Beşiği bağlamında momentum topları benzetmesi ile analiz edilmiştir. Bu bilgiler ışığında, “gücünü maksimize etme hareketinin yarattığı değişim olgusunun” ve “defansif niyetlerden ofansif emellere geçiş gösteren ittifak niteliğinin” de tehdit oluşturabildiği ortaya konmuştur. Değişim olgusunun devletler üzerinde yarattığı hareketin dengeleme davranışı ile sonuçlandığı ve bu hareketin ofansif nitelik kazanması halinde ivme (momentum) kazandığı; diğer devletleri de bu şekilde harekete geçirdiği teori uygulaması yapılmıştır. Buna ilaveten Doğu Asya'da tehdidin çift yönlü etkileşime tabii bir süreç olduğu ve ittifakların da devletler gibi, tehdit yaratabilecek, tehdit algısına yanıt verebilecek yapılar olabildiği varsayımı incelenmiştir. Buna göre Soğuk Savaş sonrası yumuşak dengeleme stratejisinden 2010 yılından sonra giderek daha sert stratejilere geçiş yapan Doğu Asya'da bir ittifak kutbunda ivme kazanan hareketin, karşı ittifak kutbunda geleceğe yönelik yine sert bir dengeleme hareketi ile karşılık bulacağı, hareketin yayılma gösterdiği ve sürekliliğinin olduğu varsayımına ulaşılmıştır.

İmparatorluk döneminden bugüne Doğu Asya'da ittifakları şekillendiren unsurlar, Çin ve Japonya'nın tehdide karşı dengeleme stratejileri, birbirine benzer ve birbirinden farklı yönleri ile ele alınmıştır. Göreceli güç değişimini daha net ortaya koyabilmek adına Bölge 3 spesifik tarihsel tehdit süreci altında incelenmiştir. Doğu Asya'da, her iki devletin farklı süper güçle kurduğu asimetrik ittifak ilişkisi, kalkınma stratejisi, nüfuz stratejisi ve prestij oluşturma stratejileri, Çin ve Japonya'nın farklı tarihsel evrelerde kullandığı birbirine benzer (bazı farklara rağmen) stratejiler olarak incelenmiştir. Stratejilerdeki temel fark, 1982 yılından itibaren ittifak dışı politikaya geçiş gösteren Çin örneğinde söz konusudur. Ancak Çin'in ittifak dışı politikası, karşı ittifak üzerinde tehdidin boyutunu tırmandırmamak için oluşturduğu ve “barışçıl kalkınma” örneğinde olduğu gibi dili yumuşatmaya dayalı bir kavramsal değişiklik yaratma çabası şeklinde yorumlanmıştır. Çünkü uygulamada ittifak dışı politikanın gerektirdiği *nötrlük* özelliğine sahip olmayan Çin'in, ABD'nin San Francisco Sistemine benzer bir ikili ittifak oluşturma çabası ile bir yanda güç dengesi kavramını ABD normu olarak atfederek ittifak ilişkisi kurmayacağı söylemine rağmen sistemin ve güvenlik yapısının gereği ittifak ağını genişletmek zorunda kalışı, stratejinin paradoksu olarak görülmüştür. Diğer yanda, 18. ve 19. Yüzyıllarda Batının gücünü kendine devşirme ve kalkınma stratejisi ile ulusal gücün uluslararası güce etkileri bakımından somut şekilde Bölgede örnek teşkil eden Japonya, hep bir adım önden giderek Çin için yapılması ve yapılmaması gereken bir timsal olmuştur. Japonya'nın balon ekonomisi kaderini yaşamamak adına Çin'in giriştiği Bir Kuşak Bir Yol Girişimi, Çin'in belirttiği gibi ekonomik güç kazanma emellerinin aksine, Pasifik İttifakı tarafından diğer bölgelere Çin'in nüfuz stratejisinin ve ticaret yollarında asker bulundurma gibi faaliyetlerin etkisi nedeniyle tehdit olarak algılanmıştır.

Her iki devlet için de Batı'nın bir dış tehdit aktörü olduğu ve Sino-merkezci imparatorluk sisteminin göreceli güçte düşüş yaşadığı dönemde (birinci tehdit süreci) kullanılan farklı stratejiler, güç dengesindeki değişimin de kaynağını teşkil etmiştir. Japonya'nın Batıya karşı mukavemet göstermek yerine, Batı stratejisini kendine adapte etme çabaları (*kalkınma stratejisi*) hem bir iç dengeleme davranışı olarak gücüne yansımış; hem de ulusal gücün uluslararası güce etkilerini ortaya koyan bir strateji örneği olmuştur. Yine bu dönemlerden itibaren Çin'in Rusya ile kurduğu yakınlık ve

Japonya'nın içerisinde bulunduğu Anglo-Japon ittifakı, 21. Yüzyılın ittifaklar mücadelesinin alt yapısını teşkil eden önemli bir gelişme olarak görülebilir.

Her iki devletin de karşıt kutuplardaki süper güçle ittifak ilişkisi içerisinde girdiği İkinci Dünya Savaşı sonrasında Soğuk Savaş dönemine kadar geçen süreç, (ikinci tehdit süreci) asimetrik ittifak modellemesinin şekillenmeye başladığı dönem olarak incelenmiştir. Bu dönemde Çin'in Mao döneminde kurmuş olduğu Çin-Sovyetler ittifakı, dönemin güç eşitliğine, mali yardımlara, ulusal çıkarları sınırlı da olsa ideolojiyi temel alırken, Japonya'nın kendini İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan güç boşluğunu bölgede prestij gücü ile ikame etme ve ABD ile iyi müttefiklik oluşturmaya adanmış olduğunu göstermektedir. 1930'lardan itibaren revizyonist dış politika ve saldırgan strateji izleyen Japonya, 1945'te Japonya'ya karşı nükleer güç kullanan ABD ile birleştiğinde, bu iki tehdit aktörü, Çin'in Sovyetler ile müttefikliğinin de nedeni olmuştur. Ancak Çin'in Sovyetler ile arasındaki güç paritesinin açıldığı, Batı'ya karşı dengeleme davranışının değiştiği, mali yardımların ve ideolojik ayrılıkların başladığı dönemde oluşan ayrılığın etkileri, onu hem "ittifak dışı" politika seyretmeye, hem de Japonya ile daha iyi ilişkiler kurmaya itmiştir. İkinci tehdit sürecinde önce Sovyetleri, daha sonra da ABD'yi tehdit algılayan Çin'in sistemde bir süre yalnız kaldığı "iki tarafla da savaşma stratejisi" (*Liangge quantou daren*), Japonya ile farklılaşan dengeleme stratejileri arasında gösterilebilir. Ancak Çin'in her iki süper güçten uzak kaldığı dönemde Japonya ile yaşadığı gerilimin kısa süreli azalışı, çatışmaların sistem temelli analizini ve bağımlı değişkenlerin (ABD ve Rusya politikaları) iki devletin dengeleme davranışı üzerindeki etkilerini doğrular niteliktedir. Diğer yanda, her iki devletin de bir süper güçle ittifak ilişkisine girdiği ikinci tehdit sürecinde bu stratejiler birbirine benzer kabul edilse de, Çin-Sovyet ittifakının Japonya-ABD İttifakına göre daha kısa vadeli oluşu, göreceli güçteki değişim ve aynı tehdit aktörüne (ABD) karşı farklı davranışsal çıktılarını vermeleri bakımından önemlidir.

İttifak ağlarının yükselişe geçtiği Soğuk Savaş sonrası dönemde değişen güvenlik kavramına paralel gelişen Doğu Asya dengeleme mantığı, daha çok "yumuşak dengeleme" üzerine iken, 2010 yılından itibaren daha sert dengeleme hareketleri gözlenmeye başlanmıştır. Soğuk Savaş sonrasında 2010 yılı sonrasında kadar geçen süreçte Japon stratejisinde yumuşak dengelemeden *sert dengelemeye* geçiş, tehdit algısının da kaynağı olarak kabul edilebilir. Dengeleme davranışının niteliğindeki bu değişim, her iki ittifak kutbu için ne kadar pasif kalmaya çalışsalar da bunun geleceğe dair olasılıklarda mümkün olmadığını göstermektedir. Çünkü her sert hareket, karşı tarafta o derece sert direnç ile yanıt bulacaktır. 2010 yılından sonra değişim gösteren bir başka nokta, Japon stratejisinin yavaş yavaş asimetrik ittifak ilişkisi ile beraber deniz gücü ittifak ilişkisini yürüttüğü çoklu stratejiye kaymasıdır. Japonya'nın 18. Yüzyılda Anglo-Japon ittifakı ile başlayan tarihsel süreçte benzer şekilde Britanya'yı bölgesel ittifaklıklara çekme çabaları, bildiği ve güvendiği ittifak ortaklarını tercih ettiğini göstermektedir. Diğer yanda, Rusya ile tarihsel ittifaklık kuran Çin için de Rusya'ya öncelik verildiği görülmektedir. Bunun bir sonucu olarak Çin ve Japonya'nın, ittifakın çıktılarını, ömrüne ve başarısına bakılmaksızın, tarihsel güven duyduğu yani bildiği gücün müttefiklik ilişkisine kendini adanması dikkat çekicidir.

Her iki ülkenin tehditler karşısında izlemiş olduğu dış dengeleme stratejisi incelendiğinde: Japonya'nın aslında doğal olarak yükselen Çin tehdidine karşı izlemiş olduğu dengeleme stratejisi sonucunda, bu davranışının Çin'i beslediği söylenebilir. Yani aslında Japonya bölgede Amerika'nın nitelikli müttefiki ve Çin'in karşısındaki en önemli kilit dengeleyici görülürken, aynı zamanda bu dengeleme davranışı, onun yükselişine yardımcı bir unsur da olmuştur. Diğer yanda ABD ile ittifak ilişkilerini derinleştiren bir Japonya'yı tehdit olarak gören Çin'in 1980 sonrası izlemeye başladığı ittifak dışı politikanın nötr olmayı gerektiren bir süreç olması gerekliliği ancak bölgedeki tehdit unsurlarının Çin'i daha aktif bir rol üstlenmeye iterek Japonya'yı Pasifik ittifakı içerisinde daha çok küresel iddiaları olan bir devlet haline getirmesi de dengeleme davranışının ilginç bir yönüdür. Bu noktada, Çin'in ittifak dışı strateji güttüğünü belirtirken ittifaklık görüntüsünde açıkladığı diğer dengeleme davranışlarının giderek ABD'yi Doğu Asya'ya çekmesi ve onun hegemon gücüne verdiği katkı, stratejinin paradoksu olarak görülebilir. Aynı durum, defansif statüsünü korumaya çalışan Japonya'nın bölgedeki güvenlik hassasiyeti sebebiyle ABD'ye daha çok yakınlaşmasının getirdiği

ofansif nitelik ve aslında Çin'i dengelemeye çalışırken onun yükselişine (istemeden) bulunduğu katkı, Çin'in karşı ittifak grubundaki bir diğer paradokstur.

Soğuk Savaş sonrası dönemden bugüne geçen süreçte ABD'nin bölgedeki güvenlik ağını güçlendirmesi ve Japonya müttefiki için ona daha fazla sorumluluk yüklemesi, Çin tarafında bölgedeki prestij gücünü ve nüfuz etme gücünü arttırmaya dair davranışsal çıktılarda yer bulmuştur. Çin'in güçlenen ittifak ağına verdiği tepki, Japonya tarafında Hint Pasifik İttifakının ve Dörtlülük Güvenlik ("Quad") İttifaklarının şekillenmesine sebep olurken, bölgede Soğuk savaş sonrası oluşan eko-güvenlik trendi, ASEAN gibi oluşumların şekillenmesine ve bu iki devletin bu oluşumlar içerisinde nüfuz stratejisini artırma çabaları ile gelişmiştir. Çin'in Soğuk Savaş sonrası süreçte Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı sonrası izlediği prestij gücünü artırma çabalarına benzer stratejileri takip etmesi, Japonya tarafından rekabeti ve tehdidin boyutunu artıran unsurlar arasındadır. Çin tarafından denizden gelen tehdit algısı, Çin'in bölgede yükselen prestij çabaları ve yapılanması ile birleştiğinde, Japonya defansif olarak nitelendirdiği ABD müttefikliğine daha sıkı sarılmış, ittifakta defansif nitelikten ofansif niteliğe geçişte yaşanan bu değişim ise Çin'i Şanghai İşbirliği Örgütü, ASEAN, Bir Kuşak Bir Yol Girişimi (BRI) gibi oluşumlarda liderlik gücünü ve bölgedeki nüfuz stratejisini daha fazla ortaya koymaya itmiştir.

Doğu Asya'nın bugünkü ittifak yoğunluğu ve etkileşimi düşünüldüğünde literatürde sıklıkla görmeye alışık olduğumuz "21. Yüzyılın büyük güç mücadelesi", "21. Yüzyılın İttifak Mücadelesi" olarak adlandırılmıştır. Bölgede Çin-merkezci oluşumların, Japonya'nın içerisinde bulunduğu ittifak modellemeleri ile karşılandığı ve Japonya müttefiklerinin de Çin'i bir sonraki stratejisini belirlemeye iten bir akış çizen ittifaklar mücadelesinde Çin ve Japonya'nın tarihsel rekabetinin, liderlik yarışında kendi tarafına ittifak kazandırma amacı görülmektedir. Ancak her iki devletin bölgede daha nitelikli ve daha fazla ittifak ortağı katma adına kullandığı stratejilerin aslında bölgeyi ve endirekt olarak birbirinin gücüne yaptığı katkı yadsınamaz. Bölgede oluşan ittifak çeşitliliği, kurulan örgütlerin birbirlerini daha uzun ömürlü olmaya itmesi veya karşıda başka bir ittifak modellemesi oluşturması şeklinde yer bulması, kurumsallaşma ve rekabetin getirdiği yenilikçilik, dengelemeye rağmen karşı kutuplarda ve bölgede gücü arttıran bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Bir yanda yükselen gücün dengelemesi amacıyla uygulanan davranışların karşı tarafta ve bölgenin kurumsal ağına yine gücün artmasına yönelik çıktılar vermesi, her iki devletin stratejilerdeki genel bir diğer paradoks olarak ortaya çıkmaktadır. Özetle ifade etmek gerekirse, Doğu Asya'da "gücün maksimize edilmesi amacına dayalı değişim olgusunun yarattığı tehdit algısının bir ittifak gurubunun etkisi ile diğer ittifak grubunda oluşan tepki hareketine sebebiyet verdiği görülmektedir. Bu yönüyle Doğu Asya'da tehdidin işlevine yönelik bu çalışmanın güç ve tehdit kuramı ile Doğu Asya güvenliği üzerine yapılacak çalışmalara ışık tutması beklenmektedir.

Kaynakça

- Aoyama, Rumi. (2019). 中国とアジア.研究の特徴——『国際政治』誌の視点から, (*Uluslararası Siyaset Perspektifinden Çin ve Asya Çalışmalarının Özelliği*), Japonya Uluslararası Bilim Kurumu Sistem Geliştirme ve Kontrol Misyon Raporu, 5, Waseda Üniversitesi: Japonya. <https://jair.or.jp/about/archives/jair-ir.html> adresinden 14.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Arase D. (2010). *Soft power, hard power, Japan and the US-Japan Alliance*, D. Arase and T. Akaha (Ed.), *The US-Japan Alliance: Balancing soft and hard power in East Asia*, in (pp.1-50) New York ve Londra: Nissan Institute ve Routledge Japanese Studies Series.
- Atanassova-Cornelis E. and Sato, Y. (2019). The US-Japan Alliance Dilemma in The Asia Pacific: Changing Rationales and Scope, *International Spectator*, 54(4), 78-93, doi: 10.1080/03932729.2019.1665272.
- Athwal, A. (2010). The United States and The Sino-Soviet Split: The Key Role of Nuclear Superiority, *Journal of Slavic Military Studies*, 2004(2), 271-297. doi: 10.1080/13518040490450547.

- Atkinson, W. G. (1944). The Sino-Soviet Treaty of Friendship and Alliance, *International Affairs*, 23(3), Royal Institute of International Affairs: Oxford University Press.
- Baba, G. (2016). *Asya Pasifik Bölgesi Güvenliği*. Prof. Dr. H. Çomak, Doç. Dr. C. Sancaktar, Doç. Dr. S. Demir (Ed.). Uluslararası Güvenlik: *Yeni Politikalar, Stratejiler ve Yaklaşımlar* içinde (ss. 553-574) İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Calder, K. E. (2010). *Pacific Alliance: Reviving US-Japan Relations*, New Haven: Yale University Press.
- Chan, Wing-Tsit. (1963). *A Source Book in Chinese Philosophy*. Princeton: Princeton University Press.
- Cheng, J. (2013). *China's Regional Strategy and Challenges in East Asia*, 2(94), 53-65. doi: 10.4000/chinaperspectives.6182.
- Cheng, J. (2018). 「權力平衡理論」析論美「中」南海戰略思維學術論著
「權力平衡理論」析論美「中」南海戰略思維 (Güç Dengesi Kuramı Perspektifinden Güney Çin Denizinde Amerikan ve Çin Stratejilerinin Bir Analizi), *Prospect & Exploration* 16(3), 37-64.
- China Defence White Paper. (2019). *Chinese National Defence in The New Era*, Beijing: Foreign Languages Press.
- D'Ambrogio, Enrico. (2021, March). The *Quad: An Emerging Multilateral Security Framework of Democracies in The Indo-Pacific Region*, *European Parliamentary Research Service* European Parliament Press Service (EPRS). Retrieved from: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690513/EPRS_BRI\(2021\)690513_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690513/EPRS_BRI(2021)690513_EN.pdf) in 22.05.2021.
- Darmawan, A. Rizka. (2021, September 29). *Reformulating ASEAN's Outlook in the Indo-Pacific*. Retrieved from <https://www.eastasiaforum.org/2021/09/29/reformulating-aseans-outlook-on-the-indo-pacific/> in 20.09.2021.
- Debin, L., Naseer, R., & Amin, M. (2012). Balance of Power and Order in International Relations. *Berkeley Journal of Social Sciences*, 2(4), 1-12.
- Dolven B. and Vaughn B. (2020). *Indo-Pacific strategies of US Allies and partners*. Issues for Congress, *Congressional Research Service (CRS) Report*. 1(7), 1-31.
- Dowding, K. M. (2011). *Encyclopedia of power*. Thousand Oaks, Calif: SAGE.
- Edel, C. (2021, September 24). *China has only itself to blame for Aukus*, <https://foreignpolicy.com/2021/09/24/china-aukus-submarines-defense/> adresinden 28.09.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Fishbane, P.M.; Gasiorowicz S. ve Thornton, S.T. (2006). *Temel Fizik*, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Fulton, J. (2021, September 23). *With the US out of Afganistan Iran jumps on the opportunity of joining the Shanghai Cooperation Organization*. Retrieved from <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/iransource/with-the-us-out-of-afghanistan-iran-jumps-on-the-opportunity-of-joining-the-shanghai-cooperation-organization/> in 12.10.2021.

- Gan, Yihua (1997). 歐盟與美國的權力關係：「柔性平衡」的適用性 (AB ile ABD arasındaki güç ilişkisi: “Esnek Denge”nin Uygulanabilirliği), *Ulusal Chengchi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Araştırma Merkezi Yayınları*. 47(2), 1-23.
- Gholz, E., Friedman, B. and Gjoza, E. (2019). Defensive Defense: A Better Way to Protect US Allies in Asia, *The Washington Quarterly*, 42(4), 171-189, doi: 10.1080/0163660X.2019.1693103.
- Goh, E. (2019). Contesting Hegemonic Order: China in East Asia, *Security Studies*, 28(3) 614-644, <https://doi.org/10.1080/09636412.2019.1604989>.
- Grissler R. J. And Vargö, L. (2021, February 8). *The BRI vs. FOIP: Japan's Countering of Japan's Global Ambitions, Issue Brief*: Institute for Security and Development Policy. Retrived from <https://isdpeu/publication/the-bri-vs-foip-japans-countering-of-chinas-global-ambitions/in> 05.10.2021.
- Gül, M. (2016). Güvenlikteki Kavramsal Değişim ve Türkiye'nin Güvenlik Yaklaşımı ve Politikalarına Etkiler, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1), 303-320.
- Ikenberry, G. J. (2008). The Rise of China and the Future of the West: Can the Liberal System Survive? *Foreign Affairs*, 87(1), 23-37.
- JeooLooLiu. (2006). *An Introduction to Chinese Philosophy: From Ancient Philosophy to Chinese Buddhism*, Avustralya: Blackwell.
- Jowett, P. (2013). *China's Wars: Rousing The Dragon 1894-1949*, Oxford: Osprey Publishing.
- Kim, Min-hyung. (2013). Theorizing Asean Integration, *ASEAN Perspective*, 35(3), 407-435, doi:10.1353/apr.2011.0005.
- Kim, S. S. (1982). The Sino-American Collaboration and ColdWar II, *Journal of Peace Research*, 19(1), 11-20.
- Kuisong, Yang. (2004). 20世纪三个中苏条约形成经过之回顾与比较 (20. Yüzyılda Üç Çin-Sovyet Anlaşmasının Yapılışının İncelenmesi ve Karşılaştırması) Hong Kong Çin Üniversitesi, <https://ww2.usc.cuhk.edu.hk/PaperCollection/Details.aspx?id=2619> adresinden 12.05.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Landes Jr. H. B. (1979). Seso-Soviet relations since the death of Mao Zedong, *Naval War College Review*, 32(5), 29-47.
- Liff, A. (2018). China and the US Alliance System. *The China Quarterly*, 233, 137-165. doi:10.1017/S0305741017000601.
- Lu, Han. (2018). *Deepening Economic Cooperation in The Shanghai Cooperation Organization: Opportunities, Barriers and Approaches*. Retrived from <https://www.pressreader.com/china/china-international-studies/english/20180720/281496457120538> in 08.10.2021.
- Marius B. Jansen, Samuel C. Chu, Shumpei Okamoto and Bonnie B. Oh. (1979). The Historiography of the Sino-Japanese War, *The International History Review*, 1(2), 191-227, doi: 10.1080/07075332.1979.9640182.
- Morrison, W. M. (2019). *China's Economic Rise: History, Trends, Challanges, and Implications for The United States*, Washington D.C: Congressional Research Service, 1-38.

- Masuda, Masayuki. (1999). 冷戦後の日米安全保障体制と中国—日米安保体制強化をめぐる中国の対日認識と対米認識—/Reisengo no Nichibei Anzen hoshotaisei to Chougoku (Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Japonya-ABD İttifak Sistemi ve Çin) Keio Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi: Tokyo.<https://asia.sfc.keio.ac.jp/JP/thesis/Masayuki/ChinaUSJPNSecurity.pdf>.adresinden 6 Eylül 2020 tarihinde erişilmiştir.
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: Norton.
- Michael, R.,J. (1964). The Sino-Soviet Military Alliance, *Naval War College Review*, 17(2), 1-39.
- Miller A. L. and Wich R. (2011). *Becoming Asia: Change and Continuity in Asian International Relations Since World War II*, Stanford ve California: Stanford University Press.
- Mochizuki, M. M. (2007). Japan's shifting strategy toward the rise of China, *Journal of Strategic Studies*, 30(4-5), 739-776, doi: 10.1080/01402390701431832.
- Morgenthau, H. J., and Thompson, K. W. (1993). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. New York: McGraw-Hill.
- Naidu, M. V. (1992). Peace in The Asia-Pacific Region and The Role of Japan, *The Canadian Journal of Peace & Conflict Research Studies*, 24(3), 1-18.
- North, R. C. (1960). The Sino-Soviet Alliance. *The China Quarterly*, 1, 51–60.
- Park, Seo-Hyun. (2013). Changing Definitions of Sovereignty in Nineteenth Century East Asia: Japan and Korea Between China and the West, (1)13, *Journal of East Asian Studies*, 281-282.
- Paul, T. V.,Wirtz, J. J., and Fortmann, M. (2004). *Balance of power: Theory and practice in the 21st century*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Pempel, T. (2010). Soft Balancing, Hedging, and Institutional Darwinism: The Economic-Security Nexus and East Asian Regionalism. *Journal of East AsianStudies*,10(2), 209-238. doi:10.1017/S1598240800003441.
- Panda, J. (2021, April). *Japan-UK: Progressive ties and a case for Britain in the CPTPP*, Issue Brief: Institute for Security and Development Policy. Retrired from <https://www.isdp.se/publication/japan-uk-progressive-ties-case-britain-cptpp/in> 08.06.2021.
- Panda, J. (2021, May 14). *What India brings G7 to The Minister's Meeting*. Retrieved from <https://www.geostrategy.org.uk/britains-world/what-india-brings-to-the-g7-foreign-ministers-meeting/> in 20 May 2021.
- Pradhan, R. And Mohanty, S., S. (2021). Chinese Grand Strategies in Central Asia: The Role of Shanghai Cooperation Organization and Belt and Road Initiative, *Fudan Journal of Humanities and Social Sciences*, 14(15), 197-223, doi:10.1007/s40647-021-00318-6.
- Raymond, G. (2018). Russia and China: A Political Marriage of Convenience- Stable and Successfull by Lubina Michel, *Institute for Regional Security*, 14(1), 70-72.
- Rozman, G.(2021, June 11). The Quad: Contrasting Chinese and US Perceptions, *The Asian Institute for Security Studies*, 9(2). Retrieved from <https://theasanforum.org/the-quad-contrasting-chinese-and-us-perceptions/in> 10.10.2021.

- Ruonan, L. and Feng, L. (2019). *To ally or not to ally, debating China's non-alliance strategy in the 21st Century*. Feng, H., He, K., & Xuetong, Y. (Ed.). *Chinese Scholars and Foreign Policy: Debating International Relations* in (pp.109-127). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429029738>.
- Scobell, A. (2010). *China's Rise: How Peaceful*, (Ed). S. Ganguly, A. Scobell. and J. C. Liow, *The Routledge Handbook of Asian Security Studies*, 1-12, New York: The Routledge.
- Semat, H. and Robert, K. (1958). *Physics: Momentum and Impulse, 142*, Robert Katz Publications. Retrieved from: <https://digitalcommons.unl.edu/physicskatz/142> in 10.10.2021.
- Tenkotte, A. P. (2018). *A. Gale Researcher Guide for Industrialization in Meiji Japan*, Gale: A Cengage Company.
- The CIA Report. (1969, August 12nd). *The USSR and China*, NIE/11-1369, 457(12). Retrived from https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/DOC_0001095916.pdf. in 20 August 2020.
- Treat J. P. (1939). The Cause of the Sino-Japanese War: 1894, University of California Press, *Pacific Historical Review*, 8(2), 149-157.
- Tsuruta, H. (1999). The bubble economy and financial crisis in Japan, *International Journal of Political Economy*, 29(1), 26-48, doi: 10.1080/08911916.1999.11643984.
- Turan, A. (2021). As China shapes power and discourse in the Indo-Pacific, How can Australia reinforce a regional rules-based order? *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 83-96.
- Ünaldılar, K. S. (2019). The rise of new powers in World Politics: Russia, China and the Shanghai Cooperation Organization. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 16(61), 127-141. doi:10.33458/uidergisi.541542.
- Şahin, Vuslat Nur. (2019). *Amerikasız Transpasifik Ticaret Anlaşması: Doğu Asya'da Hareket Alanı Artan Japonya*, Avrasya İncelemeleri Merkezi, <https://avim.org.tr/tr/Yorum/AMERIKASIZ-TRANS-PASIFIK-TICARET-ANLASMASI-DOGU-ASYA-DA-HAREKET-ALANI-ARTAN-JAPONYA> adresinden 18.06.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Yıldırım, N. E. (2017). Çin Dış Politikasında İttifak Yapmama Prensibi: Akademik Tartışmalar, *Savunma Bilimleri Dergisi*, 16(2), 1-35.
- Yoshimatsu, H. (2005). Political Leadership, Informality, and Regional Integration in East Asia: The Evolution of Asean Plus Three. *European Journal of East Asian Studies*, 4. 205-232. 10.1163/157006105774711477.
- Wallace, W. V. (1983). Sino-Soviet Relations: An Interpretation. *Soviet Studies*, 35(4), 457-470.
- Walt, S. (1985). Alliance Formation and The Balance of World Order, *International Security*, 9(4), 3-43.
- Walt, S. (2013). *The Origins of Alliances*. Ithaca, NY: Cornell University Press. doi: 10.7591/9780801469992.
- Waltz, N. K. (1979). *The Theory of International Politics*, Filipinler: AdisonWesley Publishing CompanyInc.
- Waltz, N. K. (2001). *Men, the State and War: A Theoretical Analysis*, New York: Columbia University Press.

- Wang, H. (2013). *The Rise of China and Chinese International Relations Scholarship*, İngiltere: Lexington.
- Wayne M. (2019). *China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for The United States*, Congressional Research Service: Cornell University, Washington. Received from <https://core.ac.uk/download/pdf/33596638.pdf> in 20.05.2021.
- Weiwei, Z. (2012). *The China Wave: Rise of A Civilizational State*, Fudan University & Chinqi Institute, World Central Publishing Corporation, NJ & Shanghai Central Publishing Co. Ltd.,
- William V. W. (1983). Sino-Soviet Relations: An Interpretation, *Soviet Studies*, 35(4), 457-470.
- Wong, L. F. (2007). China–ASEAN and Japan–ASEAN Relations during the Post-Cold War Era, *The Chinese Journal of International Politics*, 1(3). 373–404. doi:10.1093/cjip/pom003.